

זכויות אלמנים ואלמנות בנסיבות אזרחיות

כתיבה: ד"ר יסכה מוניקנדס - גבעון | אישור: עדו אבגר

תאריך: ט' באדר תשפ"ו, 26 בפברואר 2026

סקירה

תוכן העניינים

2	תמצית.....	
4	1. מבוא.....	4
4	2. רקע – נתוני אלמנים בנסיבות אזרחיות (כולל פעולות איבה).....	4
5	3. תשלומים ושירותים בביטוח הלאומי.....	5
5	3.1 קצבת שאירים.....	5
7	3.1.1 קצבת שאירים למקבלי קצבת אזרח ותיק.....	7
8	3.1.2 גמלת שאירים מיוחדת.....	8
9	3.1.3 תשלומים למי שאינו זכאי לקצבה.....	9
9	3.1.4 כפל קצבאות.....	9
9	3.1.5 קצבאות עקב פטירת יולדת.....	9
10	3.1.6 השלמת הכנסה.....	10
12	3.2 קצבת תלויים – נפגעי עבודה.....	12
13	3.2.1 תשלומים למי שאינו זכאי לקצבה.....	13
13	3.2.2 כפל קצבאות.....	13
14	3.2.3 מקבלי קצבת אזרח ותיק והשלמת הכנסה.....	14
14	3.3 תשלומים נוספים לזכאי קצבות שאירים ונפגעי עבודה.....	14
16	4. טיפול במשפחות שכולות על רקע תאונת דרכים, התאבדות ועבירות המתה.....	16
17	4.1 שירותי משרד הרווחה.....	17
17	4.1.1 מסירת הודעה מרה.....	17
18	4.1.2 סיוע כספי לנפגעי עבירות המתה.....	18
18	4.1.3 טיפול.....	18
22	4.2 סיוע משפטי לנפגעי המתה (תכנית סנ"ה).....	22

תמצית

תמצית

מסמך זה הוכן לבקשת חברת הכנסת מיכל וולדיגר יו"ר ועדת העבודה והרווחה, והוא עוסק בזכויות בתחום הרווחה של אלמנים ואלמנות שבני זוגם נפטרו בנסיבות אזרחיות כלומר ללא נפגעי פעולות איבה וחללי כוחות הביטחון; לצד זאת המסמך מתמקד באלמנים שהם הורים לילדים קטינים. במסמך יובאו נתונים על אלמנים תוך דגש על אלמנים שהם הורים לילדים. כמו כן נסקרו תשלומים ושירותים מרכזיים בתחום הרווחה להם זכאים האלמנים, ובהם: קצבת שאירים וקצבת נפגעי עבודה; שירותי רווחה לאלמנים על רקע תאונת דרכים, התאבדות ועבירת המתה; וסיוע משפטי לאלמנים על רקע עבירת המתה.

להלן הנקודות העיקריות העולות במסמך:

לפי נתוני הלמ"ס, בשנת 2024 היו בישראל כ-320,000 אלמנים ואלמנות, 4% מהאלמנים היו הורים לקטינים - כ-13,000 אלמנים הורים. בשנת 2023 התאלמנו כ-19,500 אנשים (להלן גם: אלמנים חדשים), 8% מהם היו הורים לקטינים - כ-1,580.

גיל - בעוד שרוב האלמנים מבוגרים יחסית, **פחות מ-2% מכלל האלמנים ההורים בשנת 2024**, ושיעור דומה מהאלמנים החדשים בשנת 2023, **היו בני 67 ומעלה. בשנת 2024, 22% מהאלמנים עד גיל 66 היו הורים**, ובשנת 2023 31% מהאלמנים החדשים עד גיל 66, היו הורים.

מגדר - **רוב האלמנים בכל אחת מהקבוצות הם נשים: 82% מהאלמנים ו-76% מהאלמנים ההורים בשנת 2024, 73% מהאלמנים החדשים ושיעור זהה מההורים החדשים שהתאלמנו ב-2023 היו נשים.**

מספר ילדים קטינים - לכ-40% מההורים האלמנים בשנת 2024 ולכחצית מההורים האלמנים החדשים ב-2023, היה ילד קטין אחד; ל-19% מהאלמנים היו שלושה ילדים קטינים לפחות לעומת 26% מהאלמנים החדשים.

סיבת פטירה - **רוב מוחלט של בני הזוג של האלמנים החדשים, נפטרו ממחלה** - 97% בשנת 2022, ו-94% בשנת 2023, וכך גם לגבי רוב בני הזוג של אלמנים חדשים שהם הורים לקטינים - 88% בשנת 2022 ו-74% בשנת 2023. הירידה בשיעור הנפטרים ממחלות בין שנת 2022 לשנת 2023 נובעת כפי הנראה מירידה בהיקפי התמותה הקשורה למגפת הקורונה, לצד עלייה במקרי מוות של אזרחים כתוצאה מהמלחמה (ללא חללי צה"ל וכוחות הביטחון). **חלה עלייה של כמעט פי 3 במספר המתאלמנים כתוצאה מרצח משנת 2022 ל-2023 (44 לעומת 117 בהתאמה) וכן עלייה של פי 1.5 באובדנות (86 לעומת 134 בהתאמה).** רוב האלמנים בנסיבות אלו הן נשים. התמונה דומה גם בקרב אלמנים חדשים שהם הורים לקטינים.

תשלומים ושירותים בביטוח הלאומי

קצבת שאירים - נועדה להבטיח אמצעי קיום לשאירים של תושבי ישראל שנפטרו. מי שזכאי גם לקצבת זיקנה, יהיה זכאי למחצית מהקצבה ומי שזכאי לקצבה אחרת כגון נכות (למעט קצבת ילדים) יבחר איזה קצבה יקבל (כמפורט להלן

(בפרק כפל קצבאות). סכום הקצבה נקבע על פי גיל האלמן, מספר הילדים המוגדרים יתומים, וותק שנות התשלום לביטוח הלאומי, ונע בין 1,381 ש"ח ל-3,562 ש"ח (אלמן עם שני ילדים) עם תוספת לכל ילד נוסף.

- **בשנת 2025, 86,170 איש קיבלו קצבת שאירים מלאה. נוסף עליהם כ-146,200 איש קיבלו קצבת זקנה עם מחצית קצבת שאירים, שה"כ כ-232,500 איש. בשנה זו כ-11,200 משפחות שבהן אלמן עם ילד יתום אחד לפחות, קיבלו קצבת שאירים - כ-5% מכלל מקבלי קצבת שאירים מכל הסוגים.**

- במקרים מסוימים ניתנת גמלה מיוחדת לאלמנים וליתומים של תושבי ישראל שלא היו מבוטחים בביטוח שאירים כיוון שעלו לארץ אחרי גיל 60-65 (156 אלמנים קיבלו את הגמלה בשנת 2025, מהם 18 משפחות עם ילדים יתומים). במקרים אחרים שבהם אין זכאות לקצבה, השאירים עשויים לקבל **מענק שאירים חד פעמי**, וכן ניתנים תשלומים מיוחדים עקב פטירת יולדת - אין בידי הביטוח הלאומי נתונים על מקבלי תשלומים אלו.

- **בשנת 2025 כ-25,000 אלמנים קיבלו קצבת שאירים מלאה עם השלמת הכנסה, מהם כ-1,100 משפחות שבהן ילד אחד לפחות.**

קצבת תלויים – ניתנת בתנאים מסוימים לבני משפחתו של מבוטח שהיה עובד שכיר או עצמאי ונפטר כתוצאה מפגיעה בעבודה ומחושבת על בסיס 75% מהשכר שהיה לנפטר בשלושת החודשים שקדמו ליום שבו הפסיק את עבודתו עקב הפגיעה ולפי מספר הילדים, עד תקרה של 39,428 ש"ח.

- לפי נתוני הביטוח הלאומי, **בשנת 2025 היו כ-4,750 מקבלי קצבת תלויים**. רוב מקבלי קצבת תלויים (85%) הם אלמנות ללא ילדים זכאים (או יתומים ללא הורה); **לכל היותר יש כ-700 אלמנות עם ילדים שקיבלו קצבת תלויים**. מהביטוח הלאומי לא נמסרו נתונים מדויקים על מספר המשפחות בהן ילד אחד לפחות. כמו כן לביטוח לאומי אין נתונים על מספר הזכאים שבחרו לקבל קצבאות אחרות כגון קצבת נכות במקום קצבת תלויים.

- בדומה למענק שאירים במקרים מסוימים שבהם אין זכאות לקצבת תלויים, התלויים עשויים לקבל מענק תלויים חד פעמי. בידי הביטוח הלאומי אין מידע על מספר מקבלי מענק תלויים או מספר מקבלי קצבת תלויים עם קצבת שאירים והשלמת הכנסה.

- מקבלי קצבת שאירים וקצבת תלויים (נפגעי עבודה) **זכאים לתשלומים ושירותים נוספים מלבד הקצבאות כגון מענק נישואים, דמי מחייה לתלמידים מכיתה ט ומעלה, מענק בר או בת מצווה, שיקום מקצועי ועוד**. למרבית התשלומים לא קיימים נתונים זמינים של הביטוח הלאומי בכלל ובנוגע לזכאים שהם הורים לילדים בפרט.

טיפול במשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה

משרד הרווחה מסייע למשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה במגוון אופנים ובהם: מסירת הודעות מרות עם משטרת ישראל, סיוע בתחנות לייעוץ זוגי ומשפחתי והפעלת **מרכזי סיוע ייעודיים** למיצוי זכויות, ליווי וטיפול למשפחות הנפגעים. שירותים אלה אינם ייחודיים לאלמנים או להורים אלמנים אך ניתנים גם להם ככל בני משפחה האחרים. יצוין כי הנפטרים בנסיבות אלו הן קבוצה קטנה מכלל הנפטרים אשר רובם נפטרים ממחלה.

- בשנת 2024, כ-1,260 איש טופלו בתחנות לטיפול זוגי ומשפחתי, וכ-7,000 איש קיבלו ליווי ותמיכה במערך מרכזי הסיוע, מתוכם כ-500,1 קיבלו טיפול פרטני, כ-220 קיבלו ליווי רוחני וכ-360 השתתפו בטיפול קבוצתי (ב-59 קבוצות).
כ-220 אלמנים החלו לקבל טיפול ברכזי הסיוע בשנת 2024, רובן נשים; לא ידוע כמה מהם הורים לילדים קטינים.
- **מערך הסיוע המשפטי לנפגעי המתה (תכנית סני"ה) במשרד המשפטים** מספק סיוע משפטי למשפחות נפגעי המתה לפי חוק זכויות נפגעי עבירה - סיוע בהליכים משפטיים הקשורים לעבירה שגרמה למות המנוח, סיוע במימוש זכויות ועוד.
- **בשנת 2025 טופלו 757 תיקים של משפחות נפגעי עבירת המתה** שאינם קשורים למלחמה (לכל משפחה עשויים להיפתח מספר תיקים בתחומי סיוע שונים). מחצית מהתיקים עוסקים בתחום הפלילי, כ-40% בתחום מיצוי זכויות וכ-7% בנושאים שונים כגון מעמד אישי ונזיקין.

1. מבוא

מסמך זה עוסק בזכויות אלמנים ואלמנות שבני הזוג שלהם נפטרו בנסיבות אזרחיות, כלומר ללא נפגעי פעולות איבה וחללי כוחות הביטחון, בדגש על אלמנים שהם הורים לילד קטין אחד לפחות. יודגש שבמהלך המסמך נשתמש במינוח אלמנים על מנת להתייחס לאלמנים ואלמנות וכן כי במקומות בהם נכתב בני זוג הכוונה גם לבנות זוג. במסמך נסקור את הזכויות הניתנות מהמוסד לביטוח הלאומי וכן זכויות נוספות הנוגעות לתמיכה וליווי אישי ומשפטי הניתנים על ידי משרד הרווחה והביטחון החברתי (להלן משרד הרווחה) ומשרד המשפטים. יצוין כי מלבד הזכויות הניתנות בגין ילדים מהביטוח הלאומי, יתר הזכויות אינן ייעודיות למשפחות עם ילדים. כמו כן יודגש שלא בחנו זכויות או צרכים נוספים של אלמנים ואלמנות כגון סיוע בחובות, קשיים בתעסוקה, קשיי בריאות ועוד.

2. רקע - נתוני אלמנים בנסיבות אזרחיות (כולל פעולות איבה)

בפרק זה יוצגו נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן הלמ"ס) שהופקו לבקשתנו. **הנתונים כוללים את כלל האלמנים והאלמנות שבני זוגם נפטרו כאזרחים, לרבות מי שנהרגו בפיגועים או כתוצאה מפגיעה אזרחית במלחמה, אך ללא חללי צה"ל וכוחות הביטחון.** מתוך קבוצה זו נציג נתונים על אלמנים ואלמנות שהם הורים לילדים עד גיל 18 (להלן הורים או הורים לקטינים)¹. בנוסף נציג פילוחים שונים הנוגעים לגיל, מגדר וסיבות פטירה. אלמנים הוגדרו ככאלו לפי רישום המצב המשפחתי שלהם במרשם האוכלוסין בזמן דליית הנתונים; לפיכך מי שהיה אלמן והתחתן אינו נכלל בנתונים אלו.²

¹ עיבוד נתונים - אגף דמוגרפיה ומפקד, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בדצמבר 2025.

² אלמנים שהתחתנו לא יכללו בנתונים שנציג כיוון שבמרשם האוכלוסין הם כבר לא מופיעים כאלמנים וכן בדרך כלל הם יאבדו את מרבית זכויותיהם בעוד ילדיהם ימשיכו להיות זכאים. עם זאת, אלמן שנמצא בזוגיות ונותר רשום כאלמן במרשם האוכלוסין, יופיעו בנתונים אלו וכן אלמן שנולדו לו ילדים לאחר התאלמנותו אך לא נרשם במשרד הפנים כנשוי, ייכלל בנתונים אלו כהורה אלמן למרות שילדיו שנולדו לאחר האלמנות אינם יתומים ולא יהיו זכאים לזכויות שאירים. כמו כן וכפי שיובהר בפרק הבא, המוסד לביטוח לאומי מכיר בנסיבות מסוימות ביתומים עד גיל 24 ומעניק להם זכויות, אך הורים ליתומים בני 18-24 לא נכללים בנתוני פרק זה.

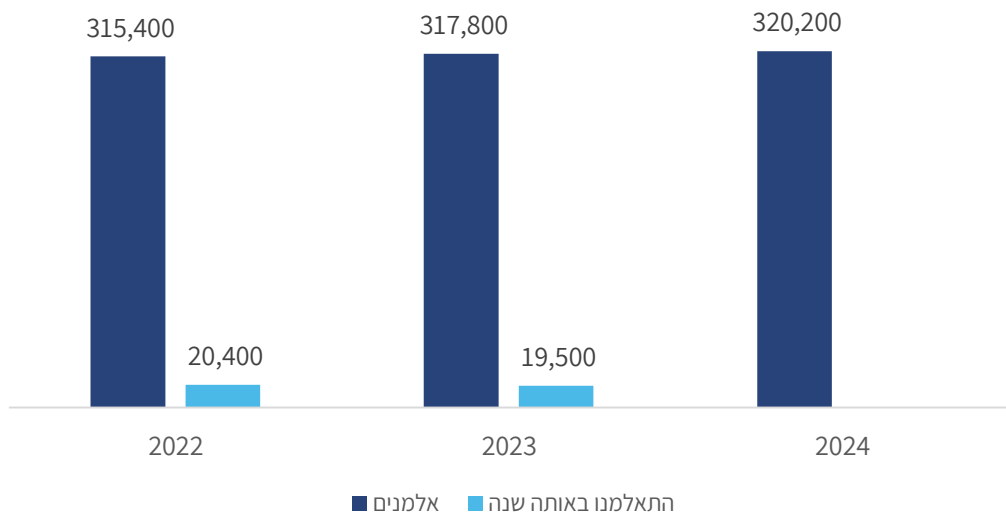
בשנת 2024 היו בישראל כ-320,000 אלמנים ואלמנות שאינם חללי צה"ל וכוחות הביטחון; כ-19,500 מהם התאלמנו בשנת 2023

לפי נתוני הלמ"ס, **בשנת 2024 היו בישראל כ-320,000 אלמנים ואלמנות. בשנת 2023 התאלמנו כ-19,500 אנשים.** נציג להלן נתונים נוספים על אלמנים ואלמנים שהם הורים לקטינים לפי גיל, מגדר ונסיבות פטירה. בכל אחד מתחומים אלו יוצגו נתונים על כלל האלמנים ועל אלמנים שהתאלמנו בשנת 2023 (להלן אלמנים חדשים). בנוסף, נציג נתונים על נסיבות פטירה. בשל זמינות הנתונים שיש ללמ"ס, נסיבות הפטירה יתייחסו רק למי שנפטרו בשנים 2022-2023 (ולא לגבי כל מי שהיו אלמנים בשנים אלו).

אלמנים

מספר האלמנים הכולל עלה בכל אחת משלוש השנים האחרונות בכ-2,400 אנשים, עליה בשיעור של כאחוז, כפי שאפשר לראות בתרשים להלן. לעומת זאת, מספר האלמנים החדשים שהתאלמנו בשנת 2023 נמוך בכ-900 אנשים ביחס למספר המתאלמנים בשנת 2022 – ירידה של 4%, כפי שניתן לראות בתרשים.

תרשים 1: אלמנים ואלמנים חדשים, 2022-2024

אלמנים שהם הורים לקטינים

כ-4% מהאלמנים (כ-13,000) וכ-8% מהאלמנים החדשים (כ-1,580) הם הורים לקטינים

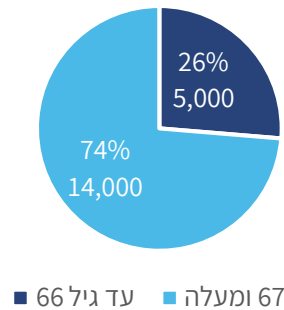
כלל האלמנים – **בשנת 2024 4% מכלל האלמנים היו הורים לקטינים - כ-13,000 אלמנים.** אלמנים חדשים – **בשנת 2023, 8% מהאלמנים החדשים היו הורים לקטינים - כ-1,580 אלמנים.** שיעור זה גבוה יותר משיעור ההורים מכלל האלמנים בשנת 2024 כמופיע לעיל; שיעור זה גם גבוה משיעור המקביל בשנת 2022 – 7% מכלל האלמנים החדשים בשנה זו היו הורים ל-1,450). כלומר, בעוד שחלה ירידה של 4% במספר הכולל של האלמנים החדשים ב-2023 ביחס ל-2022 (כ-20,400 וכ-19,500 בהתאמה), **חל גידול של 9% במספר האלמנים החדשים שהם הורים.**

עתה נבחן את ארבע הקבוצות שהוצגו - אלמנים, אלמנים חדשים, אלמנים הורים ואלמנים חדשים הורים, לפי מאפייני גיל ומגדר.

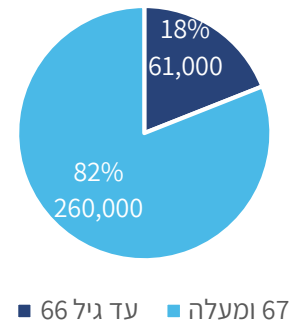
גיל

אין בידינו נתונים מפורטים על פילוח האלמנים לפי גיל אלא חלוקה לשתי קבוצות: אלמנים עד גיל 66 כולל (מי שטרם מלאו לו 67 שנים) ואלמנים בני 67 ומעלה. כמוצג בתרשימים להלן - כ-80% מהאלמנים היו בני 67 או יותר בשנת 2024 (כ-260,000), וכשלושה רבעים מהאלמנים החדשים היו בני 67 או יותר בשנת 2023.

תרשים 3: אלמנים חדשים לפי גיל, 2023

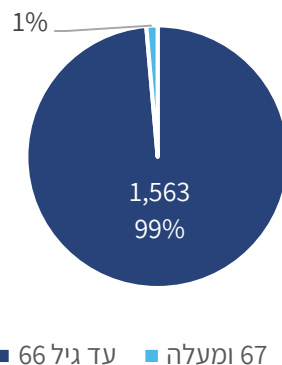

תרשים 2: אלמנים לפי גיל, 2024

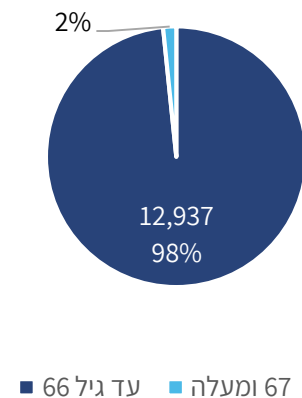

כצפוי אוכלוסיית האלמנים שהם הורים לקטינים צעירה יותר: פחות מ-2% מכלל האלמנים ההורים בשנת 2024, ושיעור דומה מכלל ההורים לקטינים שהתאלמנו בשנת 2023 (הורים חדשים), היו בני 67 ומעלה.

תרשים 5: אלמנים הורים חדשים לפי גיל, 2023

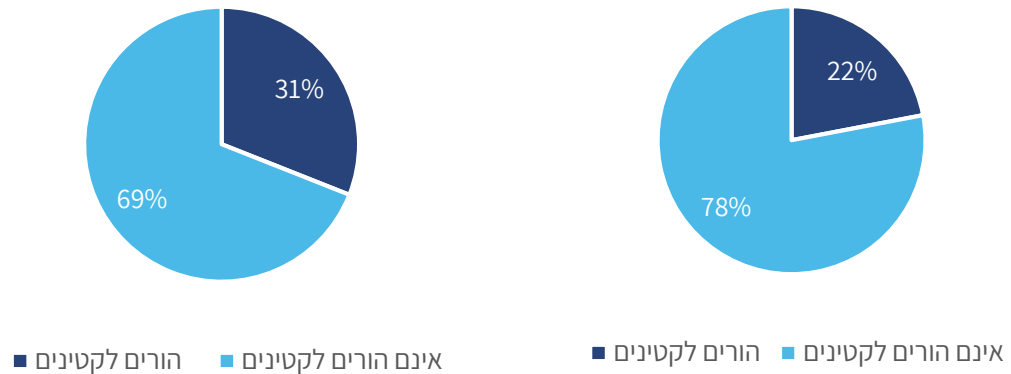
תרשים 4: אלמנים הורים לפי גיל, 2024

22% מהאלמנים עד
גיל 66 היו הורים
לקטינים

הסתכלות אחרת על הנתונים מעלה כי **בעוד שכאמור ב-2024, האלמנים ההורים היו 4% מכלל האלמנים, הם היו 22% מהאלמנים עד גיל 66. בדומה לכך – בעוד שהורים שהתאלמנו בשנת 2023 היו 8% מכלל האלמנים החדשים באותה שנה, הם היו 31% מהאלמנים החדשים עד גיל 66, כמוצג בתרשים להלן.**

תרשים 6: אלמנים הורים מכלל אלמנים עד גיל 66, 2024   **תרשים 7: אלמנים חדשים הורים מכלל אלמנים חדשים עד גיל 66, 2023**

מגדר

רוב האלמנים בכל אחת מהקבוצות הם נשים, עם הבדלים קטנים ביניהן:

- 82% מכלל האלמנים בכל אחת מהשנים 2024-2022, היו נשים (כ-260,000).
- 73% מהאלמנים החדשים שהתאלמנו בכל אחת מהשנים 2023-2022 היו נשים (כ-14,000); נמוך משיעור הנשים בכלל האלמנים כמוצג לעיל.
- 76% מכלל האלמנים ההורים בכל אחת מהשנים 2024-2022, היו נשים (כ-30,000), נמוך משיעור הנשים בכלל האלמנים כמוצג לעיל.
- 70% מההורים החדשים שהתאלמנו בשנת 2022, ו-73% מההורים החדשים שהתאלמנו ב-2023 היו נשים (כ-1,000 וכ-1,200 בהתאמה); דומה לשיעור הנשים בקרב כלל האלמנים החדשים.

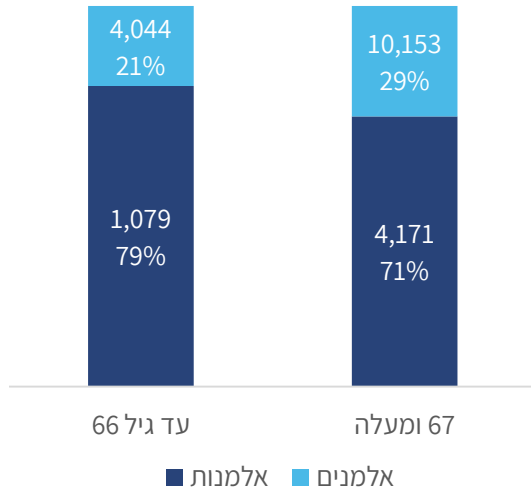
מגדר וגיל

שיעור הנשים בקרב האלמנים בקבוצת הגיל הצעירה יחסית – עד 66, גבוה משיעורן בקרב האלמנים בני ה-67 ומעלה, ברוב הקבוצות:

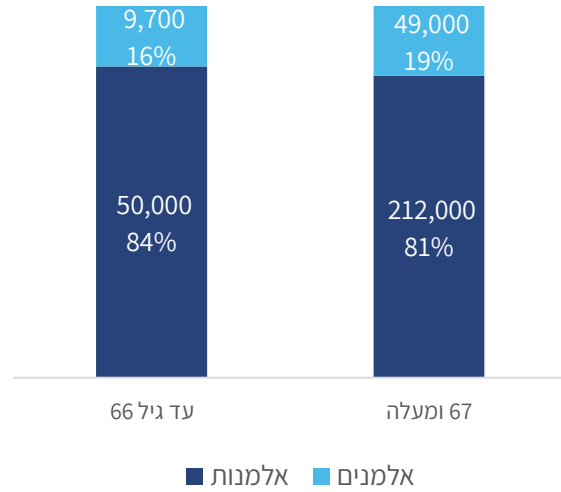
- בקרב כלל האלמנים - שיעור הנשים עד גיל 66 בשנת 2024 (84%), גבוה מעט יותר משיעורן מגיל 67 ומעלה (81%) כמופיע בתרשים להלן. שיעורים דומים היו גם בשנים 2023-2022.

- גם בקרב האלמנים החדשים - שיעור הנשים עד גיל 66 בשנת 2023 (79%), גבוה יותר משיעורן מגיל 67 ומעלה (71%), אם כי הוא נמוך משיעורן בקרב כלל האלמנים כאמור; ראו בתרשים להלן. שיעורים דומים היו גם בשנת 2022.

תרשים 9: אלמנים חדשים לפי מגדר וגיל, 2023

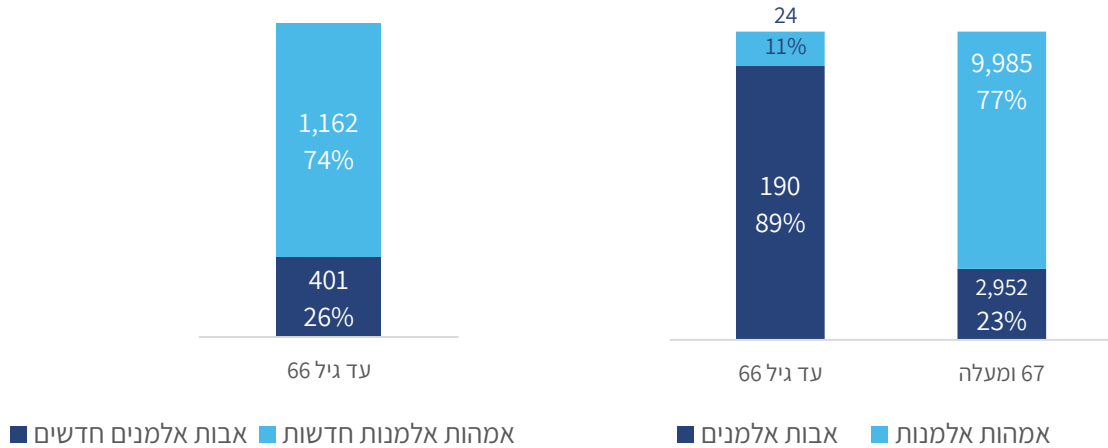

תרשים 8: אלמנים לפי מגדר וגיל, 2024

- בקרב כלל האלמנים ההורים - שיעור הנשים עד גיל 66 בשנת 2024 (77%), גבוה במידה ניכרת משיעורן מגיל 67 ומעלה (11%) כמוצג בתרשים להלן. שיעורים דומים היו גם בשנים 2023-2022. כלומר, רק בקרב אלמנים מגיל 67 היו יותר אבות אלמנים לעומת אמהות. בגיל זה הסבירות להיות הורה לילד הצעיר מגיל 18 (כלומר, כזה שנולד כאשר ההורה היה בן 49 לפחות), גבוהה יותר בקרב אבות מאשר בקרב אימהות. יודגש שמדובר בקבוצה קטנה - 214 הורים בלבד.
- בקרב כלל האלמנים החדשים ההורים לקטינים - שיעור הנשים עד גיל 66 בשנת 2023 היה 72%. בשל מיעוט (22) ההורים לקטינים בני ה-67 ומעלה שהתאלמנו בכל אחת מהשנים 2023-2022 לא נציג את הפילוח בתרשים.

תרשים 10: אלמנים הורים לפי מגדר וגיל, 2024 תרשים 11: אלמנים חדשים הורים לפי מגדר וגיל, 2023

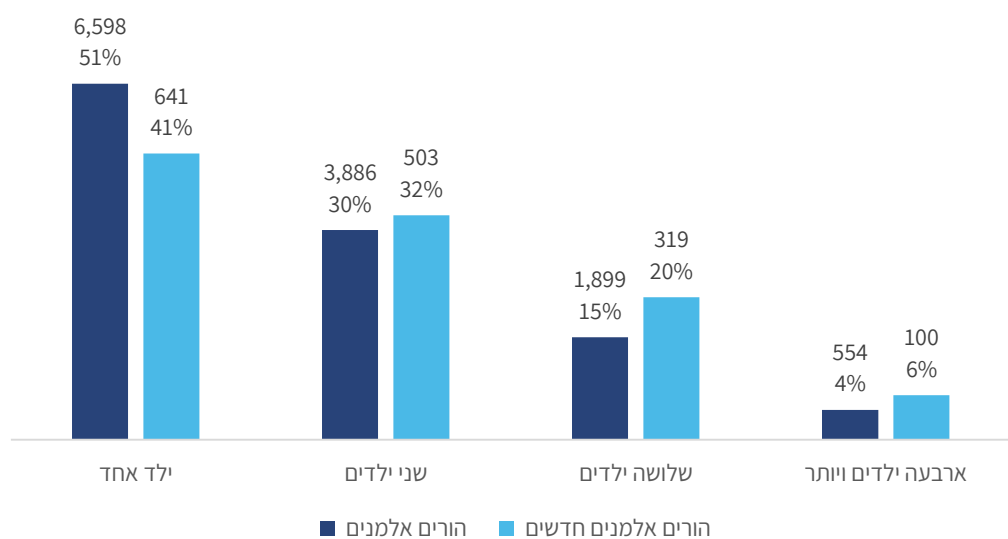

מספר ילדים קטינים

להלן יוצגו נתונים על אלמנים ואלמנים חדשים שהם הורים לילדים קטינים, בחלוקה לפי מספר הילדים הקטינים שלהם. יתכן שיש לאותם הורים ילדים בגירים נוספים שאינם מוצגים בתרשים (בדומה לילדים בגירים של אלמנים מוגדרים כהורים לצורך מסמך זה כיוון שאין להם ילדים קטינים).

תרשים 12: אלמנים בשנת 2024 ואלמנים חדשים בשנת 2023, שהם הורים לילדים קטינים, לפי מספר הילדים

לחלק הארי של האלמנים והאלמנים החדשים שהם הורים, היה ילד קטין אחד במועד הבדיקה; חלק זה גדול במיוחד בקרב האלמנים החדשים

מהנתונים בתרשים עולה כי לחלק הארי של האלמנים והאלמנים החדשים שהם הורים, היה ילד קטין אחד במועד הבדיקה; חלק זה גדול במיוחד בקרב האלמנים החדשים – למעט יותר

ממחציתם יש ילד קטין אחד. עוד עולה כי **חלקן של המשפחות בהן שלושה ילדים קטינים ומעלה גדול יותר בקרב האלמנים החדשים מחלקן בקרב כלל ההורים האלמנים** (26% לעומת 19% בהתאמה).

סיבת פטירה

להלן יובאו נתונים על נסיבות הפטירה של בני הזוג של מי שהתאלמנו בשנים 2022-2023 (כאמור, הנתונים לא כוללים את חללי צה"ל). אין בידינו נתונים על נסיבות הפטירה של בני הזוג של כלל האלמנים.³

כאמור, בשנת 2023 התאלמנו כ-19,500 אנשים (אלמנים חדשים) – כ-1,000 (5% פחות מאשר בשנת 2022 שבה התאלמנו כ-20,500 אלמנים ואלמנות. סיבות הפטירה הן: מחלות, תאונה, תאונת דרכים, פעולת איבה ומלחמה, רצח ואובדנות.

• **רוב מוחלט של בני הזוג של האלמנים החדשים, נפטרו ממחלה – 97% בשנת 2022, ו-94% בשנת 2023.**

• מתוכם, **רוב בני הזוג של אלמנים חדשים שהם הורים לקטינים, נפטרו גם כן ממחלות – 88% בשנת 2022 ו-74% בשנת 2023.** שיעור זה נמוך יחסית לשיעור הנפטרים ממחלות בקרב כלל האלמנים החדשים ככל הנראה כיוון שההורים לילדים צעירים יותר, כפי שראינו לעיל.

הירידה בשיעור הנפטרים ממחלות בין שנת 2022 לשנת 2023 בקרב כלל האלמנים החדשים ובקרב ההורים מביניהם, נובעת כפי הנראה מירידה בהיקפי התמותה הקשורה למגפת הקורונה, לצד עלייה במקרי מוות כתוצאה מהמלחמה (ראו להלן).

• **אומנם שיעור נמוך יחסית של בני זוג של אלמנים חדשים נפטרו מפעולות איבה ומלחמה, אך מספרם ושיעורם בשנת 2023 (כ-300 – 2% מהנפטרים שהותירו אחריהם אלמנים) היה גבוה במידה ניכרת לעומת שנת 2022 (15 נפטרים – פחות ממאית האחוז מהנפטרים), זאת בשל המלחמה.**

• בהתאם לכך, **בשנת 2023 נוספו 177 אלמנים הורים לקטינים שבני זוגם נהרגו מפעולות איבה וכתוצאה מהמלחמה – 12% מכלל ההורים שהתאלמנו בשנה זו.** שיעור זה גבוה במידה ניכרת משיעור כלל האלמנים החדשים (הורים לקטינים ושאיןם הורים לקטינים) שבני זוגם נהרגו – 2% מכלל האלמנים כאמור לעיל. **כ-90% מההורים שהתאלמנו בנסיבות אלו הן נשים.**

מקרים אלה אינם כוללים אירועים בהם בני הזוג נרצחו מפעילות איבה (כיוון שאז לא נשאר אלמן או אלמנה) ומי שילדיהם מבוגרים מגיל 18. יצוין כי לדברי הלמ"ס, למרות שחלה

³ יש עוד כמה עשרות בודדות של נפטרים שסיבת פטירתם אינה ידועה ולא נכללו בנתוני הלמ"ס.

אין בידינו נתונים על סיבות הפטירה של כלל האלמנים, אלא של מי שנפטרו בשנים 2023-2022

רוב האלמנים החדשים (הורים לקטינים ושאיןם הורים), התאלמנו בנסיבות של מחלה; שיעור הנפטרים מפעולות איבה בשנת 2023 היה גבוה יותר משעורם בשנה שקדמה, אך למרות זאת מספר הנפטרים הכולל ירד בשל ירידה בתמותה ממחלת הקורונה

עלייה במספר הנפטרים במלחמה, מספר המתאלמנים הכולל ירד בשל הירידה במספר הנפטרים ממחלות - ככל הנראה בשל הירידה במספר הנפטרים מקורונה.

- נפטרים מרצח ואובדנות - **חלה עלייה של כמעט פי 3 במספר המתאלמנים כתוצאה מרצח משנת 2022 ל-2023** (44 לעומת 117 בהתאמה) **וכן עלייה של פי 1.5 באובדנות** (86 לעומת 134 בהתאמה). רוב האלמנים בנסיבות אלו הן נשים (בשנת 2023 - 91% ממקרי הרצח ו-75% ממקרי האובדנות).
- המצב דומה בקרב אלמנים חדשים הורים לקטינים - **חלה עלייה של פי שניים וחצי ממספר המתאלמנים כתוצאה מרצח משנת 2022 לשנת 2023** (28 לעומת 74 בהתאמה), וכן באובדנות של הורים - **בשנת 2023 חלה עלייה של 40%** (47 מקרים - עלייה של 13 מקרים משנת 2022) **בשיעור ההורים שבני זוגם נפטרו מאובדנות**. בכל אחת מהשנים, 80% לפחות מהאלמנות הן נשים.

3. תשלומים ושירותים בביטוח הלאומי

בפרק זה נציג את הזכויות מטעם הביטוח הלאומי לאלמנים שהם הורים לילדים, וככל שיש בידינו נתונים על מממשי הזכויות. התייחסות לנתונים או להיעדרם תסומן באייקון זכוכית מגדלת - . כאמור, מלבד הזכויות הניתנות בגין ילדים, יתר הזכויות אינן ייעודיות למשפחות עם ילדים.

3.1 קצבת שאירים

קצבת שאירים היא הקצבה המרכזית הניתנת לאלמנים ואלמנות וליתומים והיא נועדה לסייע לשאירים של תושבי ישראל שנפטרו.⁴ יתום מוגדר בביטוח הלאומי לצורך עניין זה כמי שלא מלאו לו 18 אלא אם הוא עונה על אחת מהגדרות שמרחיבות את גיל ההכרה כגון: לומד במוסדות מסוימים או נמצא במכינה קדם צבאית (עד גיל 20), דחה את שירותו הצבאי לצורך התנדבות (21), משרת בשירות צבאי סדיר או בשירות לאומי-אזרחי או לומד בעתודה (24).⁵ ככלל הקצבה משולמת אם הנפטרים היו תושבים מגיל 18, אם שילמו דמי ביטוח לאומי בזמן ואם השלימו תקופת אכשרה של שנה לפחות לפני הפטירה.⁶ שאירים של עולים יקבלו גמלת שאירים אם הנפטרים עלו לארץ לראשונה לפני גיל 60-65 (תלוי מגדר ושנת לידה).⁷

⁴ ביטוח לאומי, [שאירים](#), 20 בנובמבר 2025.

⁵ ביטוח לאומי, [יתום](#), 20 בנובמבר 2025. יתום שהורה אינו זכאי לקצבת שאירים או יתום משני הורים יקבל קצבת שאירים לידי.

⁶ תקופת האכשרה יכולה להיספר גם כ-24 חודשים, רצופים או לא רצופים, ב-5 השנים שלפני הפטירה ואפשרויות אחרות.

⁷ מי שלא נולד בארץ - יהיה מבוטח בביטוח שאירים, בתנאי שעלה לארץ לראשונה: גבר, לפני שהגיע לגיל 62; אישה: גיל העלייה נקבע בהתאם לתאריך לידתה, למשל אשה שנולדה עד 1944, מבוטחת אם עלתה לפני גיל 60 ואשה ששנת הלידה שלה מ-1970 מבוטחת אם עלתה לפני גיל 65.

**גובה קצבת שאירים
נקבע לפי גיל האלמן
ומספר הקטינים
היתומים**

ככלל קצבת שאירים ניתנת למי שהיו נשואים או חיו כבני זוג שנה לפחות.⁸ קבלת קצבת שאירים לאלמנה אינה מותנית במבחן הכנסות אך **קבלת קצבת שאירים לאלמן מותנית במבחן הכנסות,**⁹ **אלא אם הוא הורה ליתום.** כאשר הילד היתום כבר אינו מוגדר ככזה, יבחנו הכנסותיו של האלמן ובהתאם לכך יוחלט אם הוא זכאי לקצבה. במידה והוא לא זכאי, הוא יקבל מענק שאירים חד פעמי כמפורט להלן. סכומי הקצבה תלויים בגיל האלמן, בוותק תשלום דמי הביטוח ובמצב משפחתי כמפורט להלן. כמו כן **מי שזכאי גם לקצבה אחרת כגון קצבת נכות או קצבת אזרח ותיק (למעט קצבת ילדים), יהיה זכאי למחצית מהקצבה** (כמפורט להלן בפרק כפל קצבאות).¹⁰ ככלל אלמנים מתחת גיל 40 יהיו זכאים למענק שאירים ולא לקצבת שאירים, אך תתכן זכאות להשלמת הכנסה אם ההכנסה נמוכה, כפי שיוסבר בהמשך.

לוח 1: סכומי קצבת שאירים, 2026¹¹

מקבל קצבה	סכום	מחצית קצבת שאירים
אלמן בגיל 40-50 ללא ילדים	1,381 ש"ח	691 ש"ח
אלמן בגיל 50 ומעלה ללא ילדים	1,838 ש"ח	919 ש"ח
אלמן בגיל 80 ומעלה	1,941 ש"ח	971 ש"ח
אלמן עם ילד אחד	2,700 ש"ח	1,350 ש"ח
אלמן עם שני ילדים	3,562 ש"ח	1,781 ש"ח
לכל ילד נוסף	862 ש"ח	431 ש"ח

**לקצבת השאירים
יכולים להתווסף
תשלומים כגון תוספת
ותק או דמי מחייה
לילדים**

- על סכום זה (לרבות התשלום ליתום שהורה אינו זכאי לקצבה) ניתנת תוספת ותק של כ-2% לכל שנת ביטוח ועד תקרה של 50%, כך שבמקרים מסוימים הסכום גדל בשיעור ניכר.
- בחלק מהמקרים ניתנות תוספות התלויות בגיל הילדים ומבחן הכנסות כגון דמי מחייה לתלמידים מעל גיל 14 ומענק בר ובת מצווה, כמפורט להלן.
- חלק ניכר מהאלמנים מעל גיל 80 הזכאים לקצבת שאירים, זכאים גם לקצבת אזרח ותיק ולכן יקבלו רק מחצית קצבת שאירים לפי הסכומים המפורטים מעלה.¹²

⁸ אלמנה או אלמן שעדיין לא הגיעו לגיל 40 ואין להם ילדים יהיו זכאים [למענק שאירים](#) חד פעמי ולא לקצבת שאירים.

⁹ ההכנסות לא יעלו על 7,590 ש"ח, נכון לינואר 2025.

¹⁰ ביטוח לאומי, [מקבל קצבת שאירים הזכאי גם לקצבת אזרח ותיק](#), 20 בנובמבר 2025.

¹¹ ביטוח לאומי, [קצבה לאלמן ואלמנה](#), 2 בפברואר 2026.

¹² ביטוח לאומי, [מקבל קצבת שאירים הזכאי גם לקצבת אזרח ותיק](#), 2 בפברואר 2025.

אלמנים שהיו זכאים לקצבת שאירים (או לגמלת שאירים מיוחדת – ראו בהמשך) ונישאו מחדש תופסק זכאותם לקצבה. במידה ויש להם ילדים יתומים הזכאים לקצבה, הם ימשיכו לקבל את הסכום שהילדים זכאים לקבל: עבור ילד יחיד – 1,142 ש"ח, כשיש יותר מילד אחד, כל ילד יהיה זכאי ל-862 ש"ח.¹³

בשנת 2025 כ- 232,500 איש קבלו קצבת שאירים מלאה או חלקית

בשנה זו כ-11,200 משפחות שבהן אלמן עם ילד יתום אחד לפחות, קיבלו קצבת שאירים

לפי נתוני הביטוח הלאומי, **בשנת 2025**, 1486,170 קיבלו קצבת שאירים מלאה. נוסף עליהם כ-146,200 איש קיבלו קצבת אזרח ותיק עם מחצית קצבת שאירים, **סה"כ כ-232,500 איש מקבלי קצבת שאירים מכל הסוגים**. כאמור, לפי נתוני הלמ"ס בשנת 2024 היו כ-320,000 אלמנים ואלמנות. יודגש שפעמים רבות אלמנים שאינם זכאים לקצבת שאירים מקבלים מענק שאירים חלף הקצבה.

כמוצג להלן, **בשנת 2025 כ-11,200 משפחות שבהן אלמן עם ילד יתום אחד לפחות, קיבלו קצבת שאירים - 13% מכלל מקבלי הקצבה המלאה**. בהתייחס לכלל מקבלי קצבת שאירים, לרבות מבוגרים מקבלי מחצית קצבת שאירים עם קצבת זיקנה, מדובר בשיעור נמוך יותר – כ-5% **מכלל מקבלי קצבת שאירים מכל הסוגים**. מספר המשפחות שבהן אלמן עם ילד אחד לפחות ירד בין שנת 2020 (אז היה מספרן כ-11,700) לשנת 2025 בכ-5%, אך **שיעור ההורים מכלל האלמנים נשאר קבוע**.

לוח 2: אלמנים הורים מקבלי קצבת שאירים לפי מספר קטינים יתומים, * 2025¹⁵

סך הכול	ילד אחד	שני ילדים	שלושה-ארבעה ילדים	חמישה ילדים ויותר
11,173	5,319	3,273	2,139	443

*יתומים להגדרת המוסד לביטוח לאומי כמוסבר לעיל

מהנתונים עולה כי בשנת 2025 – וכן בכל אחת מהשנים 2020-2024 – כמחצית מהמשפחות עם ילדים יתומים הזכאיות לקצבת שאירים, היו עם ילד יתום אחד, כ-30% היו עם שני יתומים, 20% עם שלושה עד ארבעה יתומים וכארבע אחוז עם חמישה יתומים ויותר.¹⁶

3.1.1 קצבת שאירים למקבלי קצבת אזרח ותיק

ככלל מקבל קצבת שאירים שזכאי גם לקצבת אזרח ותיק יקבל **קצבת אזרח ותיק מלאה ומחצית קצבת שאירים** לפי הסכום שנקבע לו אם לא היה זכאי לקצבת אזרח ותיק כאמור לעיל,

¹³ ביטוח לאומי, [קצבה ליתום](#), 2 בפברואר, 2026.

¹⁴ מספר זה אינו כולל 156 מקבלי קצבה שלא לפי חוק הביטוח הלאומי (מקבלי גמלת שאירים מיוחדת כמוסבר להלן).

¹⁵ לוח 2.10.1 [מקבלי קצבת שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי, לפי גיל, ביטוח לזמני והרכב התלויים בנפט, מקבלי השלמת הכנסה](#), ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, פברואר 2026.

¹⁶ מספר הילדים מתייחס לאלו הזכאים לקצבה בלבד.

לרבות תשלומים ליתום להם הוא היה זכאי. עקרת בית המקבלת קצבת אזרח ותיק - אינה זכאית למחצית קצבת שאירים, אולם בגיל 70 היא תוכל לבחור בין קצבת אזרח ותיק לקצבת שאירים.¹⁷

לפי נתוני הביטוח הלאומי, **בשנת 2025 מתוך כ-1.2 מיליון מקבלי קצבת אזרח ותיק, כ-146 אלף (13%) קיבלו מחצית קצבת שאירים**, והם כ-65% מכלל מקבלי קצבת שאירים (מלאה או חלקית). משנת 2020 (כ-125,800 מקבלי מחצית קצבת שאירים) עד שנת 2025 חלה עליה של 16% במספר מקבלי מחצית קצבת שאירים וכן חלה עלייה של 14% במספר כלל מקבלי קצבת אזרח ותיק, אך שיעור מקבלי מחצית קצבת שאירים מכלל מקבלי קצבת אזרח ותיק (13%) נשאר זהה בחמש השנים האחרונות.¹⁸ **לא התקבלו מהביטוח הלאומי נתונים אודות מספר המשפחות בהן אלמן עם ילד אחד לפחות שמקבלות מחצית קצבת שאירים.**

3.1.2 גמלת שאירים מיוחדת

משולמת לאלמנים וליתומים של תושבי ישראל שלא היו מבוטחים בביטוח שאירים כיוון שעלו לארץ אחרי גיל 60-65 (כאמור, גיל הזכאות לקצבה תלוי במגדר ובשנת הלידה). הזכאות לגמלה מיוחדת מותנית בין היתר בכך שהמנוח היה תושב קבע, שעלה לארץ לפי חוק השבות ונעשה תושב ישראל לאחר שמלאו לו 60 שנים; בעמידה במבחן הכנסות; בכך שהאלמן אינו מקבל קצבה אחרת, או שמקבל קצבה אחרת בסכום נמוך. שיעורי הגמלה המיוחדת שווים לשיעורי קצבת השאירים, ללא תוספת 2% ותק על כל שנת ביטוח. קצבה זו ניתנת שלא על פי חוק הביטוח הלאומי אלא במימון משרד האוצר.¹⁹

לפי נתוני הביטוח הלאומי, **בשנת 2025, 156 אלמנים קיבלו גמלת שאירים מיוחדת שלא לפי חוק הביטוח הלאומי, מהם 18 משפחות עם ילדים יתומים.**²⁰ מספר מקבלי הגמלה המיוחדת (עם וללא יתומים) ירד באופן קבוע בחמש השנים האחרונות - חלה ירידה של כ-30% במספר מקבלי הגמלה בין שנת 2020 לשנת 2025 (בשנת 2020 - 225 מקבלים). ירידה דומה חלה גם בקרב המשפחות עם ילדים - ירידה של כ-40% בין שנת 2020 (30 משפחות) לשנת 2025.²¹

מתוך מקבלי גמלת שאירים מיוחדת שלא לפי חוק הביטוח הלאומי, **96 אלמנים קיבלו בשנת 2025 השלמת הכנסה, מהם 11 משפחות עם ילד אחד לפחות.** במקביל לירידה בכלל מקבלי הגמלה שלא לפי חוק ביטוח לאומי, בחמש השנים האחרונות, חלה ירידה גם במספר

¹⁷ ביטוח לאומי, מקבל קצבת שאירים הזכאי גם לקצבת אזרח ותיק, 2 בפברואר 2025.

¹⁸ לוח 2.2.1 מקבלי קצבות אזרח ותיק ושאירים, לפי סוג קצבה, בסיס החוק והשלמת הכנסה, 20 מנהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, פברואר 2026.

¹⁹ ביטוח לאומי, גמלת שאירים מיוחדת, 9 בדצמבר 2025.

²⁰ נתונים אלו אינם נכללים במספר מקבלי קצבת שאירים מלאה שהוצגו לעיל.

²¹ לוח 2.11.1 מקבלי קצבת שאירים שלא לפי חוק הביטוח הלאומי, לפי גיל, והרכב התלויים בנפטר, ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, פברואר 2026.

בשנת 2025 כ-150 אלף איש קיבלו מחצית קצבת שאירים עם קצבת זקנה, כ-65% מכלל מקבלי קצבת שאירים

18 משפחות עם יתומים קבלו גמלת שאירים מיוחדת (לעולים מגיל 62 או יותר), 11 מהן קיבלו גם השלמת הכנסה

מקבלי השלמת הכנסה שלא לפי חוק ביטוח לאומי. משנת 2020 (140 מקבלי קצבה) עד שנת 2024 חלה ירידה של כ-30%. ירידה חלה גם בקרב משפחות עם ילדים - ירידה של 40% בין שנת 2020 (20 משפחות עם ילדים) לשנת 2024.²²

3.1.3 תשלומים למי שאינו זכאי לקצבה

במקרים מסוימים שבהם אין זכאות לקצבה, השאירים עשויים לקבל **מענק שאירים חד פעמי**, לדוגמה אלמן או אלמנה שעדיין לא מלאו להם 40 שנה ואין עמם ילדים וכן אלמן שילדיו בגרו ואינו עומד במבחן הכנסות.²³ כמו כן יש מקרים שבהם המוסד לביטוח לאומי מעניק **תשלום-גמלה מטעמי צדק** למי שתביעתם לקצבה נדחתה כי לא עמדו בכל תנאי הזכאות בשל נסיבות חיים כגון מי שלא עמד בתנאים בגלל מחלה או שירות בצה"ל. במידה והביטוח הלאומי קיבל את הבקשה לתשלום מטעמי צדק, הסכומים יקבעו בהתאם לכללי התקפים לגבי קצבת שאירים רגילה.²⁴

בידי הביטוח לאומי אין מידע על מספר מקבלי מענק שאירים – הניתן חלף קצבת שאירים למי שאינו זכאי לקצבה קבועה כמפורט לעיל. לביטוח הלאומי יש נתון על סך ההוצאה על המענקים אך נתונים אלו לא מלמדים על מספר המקבלים כיון שהזכאים מקבלים סכומים שונים. כמו כן **אין בידי נתונים זמינים על מקבלי תשלום מטעמי צדק**.²⁵

3.1.4 כפל קצבאות

מי שזכאי לקצבת שאירים וזכאי גם לקצבה אחרת על פי חוק הביטוח הלאומי (למעט קצבת ילדים), כגון קצבת תלויים בנפגעי עבודה, קצבת נכות כללית, קצבת נכות מעבודה, **אינו יכול לקבל יותר מקצבה אחת**, ועליו לבחור באחת מהן. בכל מקרה הילדים ימשיכו לקבל את התוספת הגבוהה מבין הקצבאות. במקרה של הכנסה נמוכה ניתן לשלב גם קצבת הבטחת הכנסה.

3.1.5 קצבאות עקב פטירת יולדת

- **קצבה מיוחדת לבן זוג** - בת זוג שנפטרה בלידה או בתוך שנה מיום הלידה מזכה את האלמן לקבל קצבה מיוחדת בסך 4,131 ש"ח בחודש עבור כל ילד שנולד באותה הלידה ונמצא בישראל. הקצבה משולמת למשך 12 חודשים מיום פטירת היולדת (או 24 חודשים אם אין זכאות לקצבת שאירים).

בידי הביטוח לאומי אין מידע על מספר מקבלי מענק שאירים הניתן במקרים מסוימים לשאירים שאין להם זכאות לקצבת שאירים

אין בידי הביטוח הלאומי נתונים על מקבלי קצבה מיוחדת או תגמול מיוחד לבן זוג של מי שנפטרה בלידה או עד שנה מהלידה

²² לוח 2.11.2 מקבלי קצבת שאירים שלא לפי חוק הביטוח הלאומי, לפי גיל, והרכב התלויים בנפטר, מזה: מקבלי השלמת הכנסה, ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, פברואר 2026.

²³ ביטוח לאומי, מענק שאירים, 20 בנובמבר 2025.

²⁴ ביטוח לאומי, הענק מטעמי צדק, מי זכאי לגמלה?, 20 בנובמבר 2025; כל זכות, הענק מטעמי צדק למי שתביעתם לגמלה נדחתה, 1 בדצמבר 2025.

²⁵ זהבה זלמן, מנהלת אגף א', מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 24 בנובמבר 2025.

• **תגמול מיוחד לבן זוג שהפסיק את עבודתו** – הורה שהפסיק עבודתו עקב פטירתה של בת זוגו למען הטיפול בילד, יוכל להיות זכאי לתגמול מיוחד בהתאם לשכרו. סכום התגמול מחושב לפי השכר בחודשים שקדמו ליום הפסקת העבודה, כפי שמחושבים **דמי לידה לאב**. התגמול משולם למשך 15 שבועות לכל היותר (105 ימים) מיום פטירת היולדת. בתקופה שבה משולם התגמול מיוחד לא ניתן לקבל גם את הקצבה מיוחדת. הקצבה המיוחדת תשולם בחודשים שבהם לא שולם התגמול המיוחד וסך הכול עד 12 או 24 חודשים ממועד הפטירה כאמור לעיל.²⁶

אין בידי הביטוח הלאומי נתונים על מקבלי קצבה מיוחדת או תגמול מיוחד לבן זוג של מי שנפטרה בלידה או עד שנה מהלידה.²⁷

3.1.6 השלמת הכנסה

מקבלי קצבת שאירים יכולים לקבל גם השלמת הכנסה (קצבת הבטחת הכנסה חלקית) במצבים בהם הכנסתם נמוכה. קצבה זו תלויה במבחן הכנסה: השלמת הכנסה תינתן למי שאין לו הכנסה מעבודה והכנסתו מקצבה נמוכה מ-4,375 ש"ח ליחיד. עבור מי שיש לו הכנסה מעבודה – הכנסה מעבודה עד לסכום של 3,236 ש"ח ליחיד, נוסף על הקצבה, תזכה בתוספת השלמת הכנסה בסכום שנקבע בהתאם להכנסה.²⁸

לפי נתוני הביטוח הלאומי, **בשנת 2025 כ-25,000 אלמנים קיבלו קצבת שאירים מלאה עם הבטחת הכנסה** - 30% מכלל מקבלי קצבת שאירים מלאה²⁹ (כ-86 אלף איש)³⁰ שאירים; **מתוכם, כ-1,100 משפחות שבהן ילד אחד לפחות** (כ-5% מכלל מקבלי קצבת שאירים מקבלי הבטחת הכנסה, שיעור נמוך ביחס לשיעור המשפחות עם ילד אחד לפחות מכלל מקבלי קצבת שאירים מלאה – 13% כאמור).³¹ בחישוב שיעור המשפחות שבהן ילד אחד לפחות שקיבלו קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה מכלל המשפחות שבהן ילד אחד לפחות, עולה **שכ-10% מכלל המשפחות שבהן ילד אחד לפחות קיבלו קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה**. שיעור זה היה

10% מכלל המשפחות שבהן ילד אחד לפחות קיבלו קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה - כ-1,100 משפחות

²⁶ ביטוח לאומי, **קצבאות עקב פטירת היולדת**, 2 בפברואר 2026.

²⁷ זרבה זלמן, מנהלת אגף א', מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 24 בנובמבר 2025.

²⁸ הביטוח הלאומי, אזרח ותיק, **תנאי הזכאות לתוספת השלמת הכנסה**, 14 בנובמבר 2025. בתנאים מסוימים גם מקבלי פנסיה יכולים לקבל השלמת הכנסה וכן בעלי הכנסות מהון או רכוש, גופות גמל וכדומה.

²⁹ מספר מקבלי קצבת שאירים מלאה וכן מספר מקבלי קצבת שאירים מלאה שקיבלו גם הבטחת הכנסה אינו כולל כ-150 אלף איש שקיבלו קצבת זקנה וגם מחצית קצבת שאירים: 2.02.1 **מקבלי קצבות אזרח ותיק ושאירים, לפי סוג קצבה, בסיס החוק והשלמת הכנסה - סך הכול**, ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, ספטמבר 2025.

³⁰ לוח 2.10.1 **מקבלי קצבת שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי, לפי מין, השלמת הכנסה, גיל והרכב התלויים בנפטר - סך הכול**, ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, ספטמבר 2025.

³¹ לוח 2.10.3 **מקבלי קצבת שאירים לפי חוק הביטוח הלאומי, לפי גיל, והרכב התלויים בנפטר**, ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, ספטמבר 2025.

גבוה במעט בשנים 2024-2020 (13% בשנים 2021-2020 ו-12% בשנים 2023-2022 ו-11% בשנת 2024).

עוד יצוין כי מספר המשפחות המקבלות קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה שבהן ילד אחד לפחות, ירד משנת 2020 (1,560 מקבלי קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה שבהן ילד אחד לפחות) לשנת 2025 (כ-1,100 מקבלים כאמור) – ירידה של 27%. זאת לעומת ירידה של 5% בלבד בסך מקבלי קצבת שאירים שקיבלו הבטחת הכנסה משנת 2020 (כ-26,300 מקבלי קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה) עד שנת 2025.

רוב המשפחות שקבלו קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה הן משפחות עם ילד אחד (לוח 6 להלן).

לוח 3: מקבלי קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה לפי מספר ילדים בשנת 2025³²

שנה	סך כולל	מהם: אלמנים עם קטינים יתומים			
		סך הכול	ילד אחד	שני ילדים	שלושה-ארבעה ילדים
2025	25,019	1,136	642	326	147
					20

מבין האלמנים עם ילדים שקיבלו קצבת שאירים עם הבטחת הכנסה, ליותר מחצי (56%) היה ילד אחד, לכ-30% היו שני ילדים ול-15% היו שלושה ילדים או יותר.

תגמול לילד שהתייתם עקב אלימות במשפחה

ילד שאחד מהוריו נרצח עקב מעשה אלימות של בן או בת הזוג, זכאי לקצבה חודשית מיוחדת. הקצבה משולמת עבור הילד בנוסף לקצבאות אחרות כמו קצבת ילדים או קצבת שאירים. גובה התגמול נע בין - 60% מהשכר הממוצע - 8,261 ש"ח עבור ילד אחד ועד 100% מהשכר הממוצע - 13,769 ש"ח עבור ארבעה ילדים או יותר. התשלום מבוצע עבור יתום כהגדרתו לפי קצבת שאירים.³³

לפי נתוני הביטוח הלאומי כ-40 משפחות קיבלו תגמול לילד שהתייתם עקב אלימות במשפחה בשנת 2024, ירידה של כ-30% לעומת שנת 2020 - 61 משפחות.³⁴

³² שם.

³³ ביטוח לאומי, [תגמול לילד שהתייתם עקב אלימות במשפחה](#), 15 בינואר, 2026.

³⁴ זהבה זלמן, מנהלת אגף א', מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 24 בנובמבר 2025.

3.2 קצבת תלויים – נפגעי עבודה

בני משפחתו של מבוטח שהיה עובד שכיר או עצמאי ונפטר כתוצאה מפגיעה בעבודה זכאים לקצבת תלויים.³⁵ הקצבה משולמת לאלמנה, גם אם היא עובדת או שיש לה הכנסות ממקור אחר ובהתאם לגילה ולמספר ילדיה היתומים. אלמן זכאי לגמלה אם הוא אינו מסוגל לכלכל את עצמו, אם הכנסתו נמוכה מ-7,848 ש"ח בחודש או שיש עמו ילד שזכאי לקצבה.³⁶ הקצבה עבור הילדים משולמת להורה גם אם הוא בעצמו לא זכאי (למשל, כשהכנסת האב גבוהה). ילד הנמצא מחוץ לבית הוריו - הקצבה משולמת למי שנושא בהוצאות החזקתו. בני משפחה נוספים שהיו תלויים בפרנסתו של הנפטר, זכאים גם הם לגמלה.

קצבת תלויים
מקסימלית ניתנת
לאלמן בנסיבות של
פגיעה בעבודה שיש
לו שלושה ילדים או
יותר, בסכום השווה
ל-75% משכר הנפטר

קצבת התלויים מחושבת על בסיס 75% מהשכר שהיה לנפטר בשלושת החודשים שקדמו ליום שבו הפסיק את עבודתו עקב הפגיעה – הסכום הקובע. מתוך סכום זה נקבע שיעור הקצבה לפי המצב המשפחתי. אלמן עם ילדים זכאי ל-60% מהסכום הקובע עבור עצמו ותוספת עבור ילדיו: תוספת של 20% עבור ילד ראשון; תוספת של 30% עבור שני ילדים; ותוספת של 40% עבור שלושה ילדים ומעלה (סה"כ 100% מהסכום הקובע, כלומר מלוא הסכום השווה ל-75% משכר הנפטר,³⁷ עד תקרה של 39,428 ש"ח.³⁸

 לפי נתוני הביטוח הלאומי, **בשנת 2025 היו כ-4,750 תלויים שקיבלו קצבת תלויים בגין היפגעות בעבודה.**³⁹ נוסף עליהם יש קבוצה מסוימת של זכאים שבחרו לקבל קצבאות אחרות כמצוין להלן בנוגע לכלל קצבאות. אין לביטוח הלאומי נתונים אודות קבוצה זו.

בשנת 2025 קיבלו
לכל היותר כ-700
אלמנות עם ילדים
קצבת תלויים

מספר מקבלי קצבת תלויים היה דומה בכל שלוש השנים האחרונות. כפי שנראה להלן בלוח 7, נתוני הביטוח הלאומי מפולחים לפי הקבוצות הבאות: אלמנות שקיבלו קצבת תלויים, ילד בודד או אלמנה עם ילד, שני ילדים או אלמנה עם ילד, שלושה ילדים או אלמנה עם שני ילדים, ארבעה ילדים או אלמנה עם שלושה ילדים וצירופים אחרים (ההתייחסות במקור היא לנשים אלמנות אם כי כאמור גם גברים עשויים להיות זכאים). פילוח זה לא מאפשר להבחין בין אלמנה ללא ילדים ובין ילד יתום בודד אך ניתן לשער סדרי גודל של מספר האלמנות עם ילדים המקבלות קצבת תלויים. למרות פנייתנו, מהביטוח הלאומי לא נמסרו נתונים על מספר המשפחות בהן ילד אחד לפחות.

³⁵ הביטוח הלאומי, [זכויות בני משפחה של נפטר מפגיעה בעבודה](#), 2 בפברואר 2026.

³⁶ לרבות ילד חורג, ילד מאומץ, או נכד שכל פרנסתו הייתה על המבוטח. גיל ילד דומה להגדרת יתום בקצבת שאירים-עד גיל 24 בהתאם לשירות צבאי ולימודים. נער או נערה שנישאו - תופסק זכאותם לקצבה מיום הנישואין.

³⁷ שיעורים שונים נקבעו עבור אלמן ללא ילדים או עבור ילדים שהוריהם אינם זכאים כגון הורה גרוש.

³⁸ הביטוח הלאומי, [זכויות בני משפחה של נפטר מפגיעה בעבודה](#), [שיעורי הקצבה](#), 2 בפברואר 2026.

³⁹ לוח 10.6 [מקבלי קצבת תלויים](#), [לפי הרכב משפחה](#), ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, פברואר 2026.

לוח 4: מקבלי קצבת תלויים, לפי גודל משפחה בשנת 2025⁴⁰

שנה	סך כולל	ילד בודד או אלמנה ללא ילדים	שני ילדים בלבד או אלמנה עם ילד אחד	שלושה ילדים עם שני ילדים	ארבעה ילדים בלבד או אלמנה עם שלושה ילדים
2025	4,745	4,037	339	194	158

מנתוני הטבלה עולה כי:

- רוב מקבלי קצבת תלויים (83%) הם אלמנות ללא ילדים זכאים (או יתומים ללא הורה);
- לכל היותר יש כ-700 אלמנות עם ילדים שקיבלו קצבת תלויים.

3.2.1 תשלומים למי שאינו זכאי לקצבה

בדומה למענק שאירים הניתן למי שאינו זכאי לקצבת שאירים, במקרים מסוימים שבהם אין זכאות לקצבת תלויים, התלויים עשויים לקבל **מענק תלויים חד פעמי**.⁴¹ לדוגמה אלמנה שעדיין לא מלאו לה 40 שנה ואין עמה ילדים או אלמן שילדיו בגרו וזכאותו לקצבת תלויים חודשית הופסקה, זכאים למענק חד פעמי **בשיעור של 36 קצבאות**.⁴² כמו כן, בדומה למענק שאירים יש מקרים שבהם המוסד לביטוח לאומי מעניק **תשלום-גמלה מטעמי צדק** למי שתביעתם לקצבה נדחתה כי לא עמדו בכל תנאי הזכאות בשל נסיבות חיים כגון מי שלא עמד בתנאים בגלל מחלה או שירות בצה"ל. במידה והביטוח הלאומי קיבל את הבקשה לתשלום מטעמי צדק, הסכומים יהיו לפי קצבת תלויים רגילה.⁴³

בידי הביטוח לאומי אין מידע על מספר מקבלי מענק תלויים – הניתן חלף קצבת תלויים למי שאינו זכאי לקצבה קבועה כמפורט לעיל. לביטוח הלאומי יש נתון על סך ההוצאה על המענקים אך נתונים אלו לא מלמדים על מספר המקבלים כיון שהזכאים מקבלים סכומים שונים. כמו כן **אין בידי נתונים זמינים על מקבלי תשלום מטעמי צדק**.⁴⁴

3.2.2 כפל קצבאות

בדומה לקצבת שאירים, מקבלי קצבת תלויים לא יכולים לקבל באותו הזמן קצבה אחרת מהביטוח הלאומי, למעט קצבת ילדים. מקבל קצבת תלויים, הזכאי עקב אותו מאורע גם

⁴⁰ שם. נוסף על המוצג בלוח יש עוד 20 מקבלי קצבת תלויים בהרכבים אחרים כגון הורי הנפטר.

⁴¹ הביטוח הלאומי, **זכויות בני משפחה של נפטר מפגיעה בעבודה**, 20 בנובמבר 2025. אלמן שהיה נשוי **לעקרת בית** אינו זכאי למענק שאירים.

⁴² אם הכנסתו נמוכה מ-7,848 ש"ח, יהיה זכאי להמשיך לקבל את הקצבה.

⁴³ ביטוח לאומי, הענקה מטעמי צדק, **מי זכאי לגמלה?**, 20 בנובמבר 2025; כל זכות, **הענקה מטעמי צדק למי שתביעתם לגמלה נדחתה**, 1 בדצמבר 2025.

⁴⁴ זהבה זלמן, מנהלת אגף א', מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 24 בנובמבר 2025.

לקצבת שאירים - יכול לבחור באחת הקצבאות. אם בחר בקצבת תלויים - סכום הקצבה לא יהיה נמוך מקצבת השאירים שהייתה מגיעה לו כולל התוספת עבור ילדים. מקבל קצבת תלויים, הזכאי לקצבה אחרת כמו קצבת נכות כללית - עליו לבחור באחת מהקצבאות.

3.2.3 מקבלי קצבת אזרח ותיק והשלמת הכנסה

בדומה לקצבת שאירים, מקבל קצבת תלויים שנעשה זכאי לקצבת אזרח ותיק, או מקבל קצבת אזרח ותיק שנעשה זכאי לקצבת תלויים יקבל את הקצבה הגבוהה מבין אלה: קצבת תלויים מלאה בתוספת מחצית קצבת אזרח ותיק; קצבת אזרח ותיק מלאה בתוספת מחצית קצבת תלויים; קצבת אזרח ותיק מלאה בתוספת מחצית קצבת שאירים (כאשר קיימת גם זכאות לשאירים). **מקבל קצבת תלויים, שהכנסתו והכנסת בת זוגו נמוכות** יכול לתבוע תוספת השלמת הכנסה.

3.3 תשלומים נוספים לזכאי קצבות שאירים ונפגעי עבודה

מקבלי קצבת שאירים וקצבת תלויים (נפגעי עבודה) זכאים לתשלומים ושירותים נוספים מלבד הקצבאות. למרבית התשלומים להלן לא קיימים נתונים זמינים של הביטוח הלאומי בכלל ובנוגע לזכאים שהם הורים לילדים בפרט. במקומות בהם יש נתונים הם מובאים.

דמי קבורה משולמים לכיסוי הוצאות הקבורה והשירותים המקובלים בקשר לקבורה, עבור כל אדם שנפטר בישראל ונקבר בה, ועבור כל תושב ישראל שנפטר מחוץ לישראל. דמי הקבורה משולמים גם למי שאינם זכאים לקצבת שאירים או תלויים ומשולמים ישירות לחברה קדישא ולכל גוף אחר שהורשה כדין לעסוק בקבורה וחתם על הסכם עם הביטוח הלאומי.⁴⁵

מענק פטירה משולם לבן זוג של נפטר, שקיבל עד לפטירתו אחת מהקצבאות האלה: קצבת אזרח ותיק, הבטחת הכנסה, נכות כללית, שירותים מיוחדים, נפגעי עבודה, שאירים או אסירי ציון. אם אין לנפטר בן זוג, ישולם המענק לילדו, סכום המענק הוא 10,268 ש"ח.⁴⁶

מענק נישואים - אלמן או אלמנה⁴⁷ שנישאו בשנית תופסק זכאותם לקצבת תלויים או קצבת שאירים חודשית, וישולם להם מענק השווה לקצבת התלויים שקיבלו, ללא התוספת עבור ילדים, כפול 18 בשתי פעימות (סה"כ שווה לגובה הקצבה כפול 36). ילדים המקבלים קצבת שאירים או תלויים (נפגעי עבודה) ימשיכו לקבל קצבה כרגיל גם לאחר נישואי ההורה האלמן.⁴⁸

דמי מחיה לילדים לומדים - ילד (עד גיל 24) שסיים שמונה שנות לימוד חובה (מכיתה ט ומעלה), ועיקר זמנו מוקדש ללימודים על-יסודיים, להכשרה מקצועית, ללימודים באוניברסיטה

⁴⁵ ביטוח לאומי, [דמי קבורה](#), 15 בנובמבר 2025.

⁴⁶ הביטוח הלאומי, [מענק פטירה לבני משפחה של הנפטר](#), 2 בדצמבר 2025.

⁴⁷ אלמנה שבן זוגה אינו מסוגל לכלכל את עצמו או שהכנסתו נמוכה מ-590,7 ש"ח תמשיך לקבל קצבת תלויים חודשית.

⁴⁸ הביטוח הלאומי, [זכויות בני משפחה של נפטר מפגיעה בעבודה](#), 20 בנובמבר 2025.

או במכללה זכאי לדמי מחיה. הזכאות ניתנת למי שההכנסות החודשיות שלו ושל הילד נמוכות מ-15,696 ש"ח. אם יש להורה יותר מילד אחד, סכום ההכנסה המזכה בתשלום דמי מחיה עבור כל ילד גדל ב-964 ש"ח, כלומר עבור שני ילדים, גובה ההכנסה המזכה יהיה 16,660 ש"ח.⁴⁹ **גובה דמי המחיה הוא 683 ש"ח אם להורה משולמת קצבת שאירים או תלויים או 946 ש"ח לילד בחודש אם להורה לא משולמת קצבת שאירים או קצבת תלויים.**⁵⁰ למעט מקרים מסוימים, דמי מחיה לא ישולמו ליתום של מי שזכאי לקצבת שאירים מיוחדת (עולה חדש בתנאים כאמור). התשלום אינו מתקבל באופן אוטומטי ולפני פתיחת כל שנת לימודים הביטוח הלאומי שולח הודעה על אפשרות להגשת תביעה לדמי מחיה.

 מנתוני הביטוח הלאומי עולה כי בשנת 2025 **כמחצית מהמשפחות שקיבלו קצבת שאירים בהן אלמן עם ילד אחד לפחות, קיבלו דמי מחיה לילדים לומדים** (כ-5,500 משפחות). מספר המשפחות הזכאיות לדמי מחיה ירד עם השנים – ירידה של 10% משנת 2020 (כ-6,000 מקבלים) לשנת 2025, אך שיעורן מקרב מקבלי קצבת השאירים עם ילדים היה קבוע בחמש השנים האחרונות.⁵¹

מענק לימודים – אלמנים שלהם ילדים עד גיל 18 זכאים למענק לימודים הניתן בתחילת שנת הלימודים. סכום המענק – 1,204 ש"ח לכל ילד.⁵²

מענק בר מצווה – מענק בר-מצווה לזכאי קצבת שאירים משולם לילדה יתומה בהגיעה לגיל 12, ולילד יתום בהגיעו לגיל 13. סכום המענק 7,099 ש"ח. יתום משני הוריו, המקבל שתי קצבאות שאירים, זכאי למענק מכוח כל הורה.⁵³ המענק לא ישולם למי שזכאי לקצבת שאירים מיוחדת (עולה חדש בתנאים כאמור).

שיקום מקצועי ודמי מחיה – אלמנים ואלמנות, מקבלי קצבת שאירים או תלויים – עשויים להיות זכאים לשיקום מקצועי. במסגרת השיקום, המשתתפים זכאים לדמי מחיה, שכר לימוד, ציוד לימודי, מכשירי לימוד ושיעורי עזר, הוצאות נסיעה ולינה, שירותי תמיכה והנגשה ומקדמת שיקום. אין התייחסות מיוחדת למי שיש לו ילדים. **דמי המחיה ניתנים בנוסף על קצבת שאירים או תלויים** ונקבעים בהתאם למספר שעות הלימוד בשבוע (מינימום 9 שעות בשבוע),

⁴⁹ הכנסה מקצבאות ביטוח לאומי והכנסת הילד מעבודה לא נלקחות בחשבון. כמו כן, אם ההורה עובד שכיר, לא נלקחות בחשבון הכנסות נוספות כמו: פנסיות שאירים (עד לסכום של 9,430 ש"ח), (תגמול ממשד הביטוח ותגמול ממשד האוצר.

⁵⁰ הביטוח הלאומי, זכויות בני משפחה של נפטר מפגיעה בעבודה, 20 בינואר 2026.

⁵¹ לוח 2.2.1 מקבלי קצבות אזרח ותיק ושאירים, לפי סוג קצבה, בסיס החוק והשלמת הכנסה. ירחון סטטיסטי, מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, פברואר 2026.

⁵² מענק זה ניתן גם לקבוצות נוספות כגון הורים יחידנים.

⁵³ הביטוח הלאומי, מענק בר/ת מצווה, פברואר 2026.

למספר הילדים ולמרחק ממקום המגורים למקום הלימודים. סכום דמי המחיה הוא בשיעור של 25%-50% מהשכר הממוצע במשק.⁵⁴

⁵⁴ מהביטוח הלאומי נמסר כי בשנים 2020 עד 2024 השתתפו בסך הכול בתוכניות השיקום כ- 1,400 אנשים מענף שאירים. **אין נתונים על כמה מהם הורים לקטינים. וכן לא נתקבלו נתונים על תלויים** - מספר בני משפחה של נפטרים כתוצאה מפגיעת עבודה המשתתפים בתוכניות שיקום.⁵⁵

4. טיפול במשפחות שכולות על רקע תאונת דרכים, התאבדות ועבירות המתה

משרדי הרווחה והמשפטים אחראים לתת מענים למשפחות שכולות על רקע אזרחי - משרד הרווחה מסייע למשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה (רצח והריגה),⁵⁶ ומשרד המשפטים נותן סיוע משפטי לנפגעי עבירות המתה.⁵⁷ משרד הרווחה מפעיל בין היתר **מרכזי סיוע ומיצוי זכויות** למשפחות הנפגעים ומתן סל שירותים טיפוליים ושיקומיים כפי שיפורט בפרק 4.1. משרד המשפטים מסייע **בליווי משפטי ומיצוי זכויות** בהליך הפלילי ובהליך האזרחי על ידי יחידת הסיוע המשפטי במשרד המשפטים באמצעות תוכנית סנ"ה - סיוע לנפגעי המתה כפי שיפורט בפרק 4.2.

משרד הרווחה מסייע ומטפל במשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה

⁵⁵ כפי שראינו לעיל, בשנת 2022 נפטרו 264 אנשים מתאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה והותירו אחריהם בני זוג אלמנים, ובשנת 2023 – 396 אנשים (לא כולל נפגעי פעולות איבה); אלו היוו 1%-2% (בהתאמה) מכלל האלמנים שהתאלמנו בכל אחת מהשנים. מתוך אותם נפטרים קרוב למחצית היו הורים. כלומר **מדובר בקבוצה קטנה יחסית** בעוד שהרוב המוחלט של הנפטרים נפטרו ממחלה ולא מסיבות אלו. **עם זאת שיעור ההורים שנפטרו בנסיבות אלו מכלל ההורים שנפטרו באותה שנה גבוה יותר** – 18% מההורים שנפטרו בשנת 2022 נפטרו מתאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה ו-25% מההורים שנפטרו בשנת 2023 נפטרו בנסיבות אלו. יודגש שנתונים אלו נוגעים למי שנפטר באותן שנים ואינם כוללים את כלל המשפחות בהן אחד ההורים נפטרו מנסיבות אלו בעבר.⁵⁸

יודגש כי הסיוע הטיפולי והמשפטי הניתנים על ידי משרד הרווחה ומערך הסיוע המשפטי במשרד המשפטים אינו ייעודי לאלמנים עם ילדים ואף לא רק לכלל האלמנים, כי אם לכלל

⁵⁴ הביטוח הלאומי, **שיקום ודמי מחייה לאלמנים ואלמנות**, 20 בנובמבר 2025.

⁵⁵ זהבה זלמן, מנהלת אגף א', מינהל המחקר והתכנון, הביטוח הלאומי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 24 בנובמבר 2025.

⁵⁶ משרד ראש הממשלה, החלטת ממשלה מספר 936, **סיוע למשפחות נפגעי עבירות המתה**, 22 בנובמבר 2009; **חוק נפגעי תאונות דרכים (סיוע לבני משפחה)**, התשס"ב-2002; תע"ס מספר 3.11, **סיוע למשפחות נפגעות אובדן פתאומי ושכול**, 30 באוקטובר 2022.

⁵⁷ משרד ראש הממשלה, החלטת ממשלה מספר 936, **סיוע למשפחות נפגעי עבירות המתה**, 22 בנובמבר 2009.

⁵⁸ עיבוד נתונים – אגף דמוגרפיה ומפקד, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בדצמבר 2025.

הנפגעים ובני משפחותיהם, לרבות ילדים בכל גיל, ובמקרים מסוימים גם לסבים וסבתות וכדומה.

לפי נתוני משרד הרווחה מדי שנה נהרגים בישראל כ-1,200 איש כתוצאה מתאונות דרכים, התאבדויות ורצח, בני המשפחות של כולם זכאים לליווי.⁵⁹

צרכים

לדברי משרד הרווחה מחקרים בתחום זה מדגישים מגוון רחב של צרכים ייחודיים של בני משפחה של נפטרים ובכללם נפטרים בנסיבות של תאונות דרכים, התאבדות או רצח ובהם צרכים חינוכיים ולימודיים, בריאותיים, תעסוקתיים, דתיים ורוחניים, משפטיים, בירוקרטיים, ורגשיים. לדברי המשרד, השכול במשפחה, מביא למעמסה קשה על הורה יחיד. נצפים קשיים בביקור סדיר של הילדים בביה"ס ונמצאו קשיי ריכוז וקשיים רגשיים. מבחינה בריאותית, משפחות כאלה נמצאות בסיכון גבוה יותר לחלות במחלות שונות, ויש צורך בפעולות מניעה וטיפול ייחודיות. מבחינה תעסוקתית – נצפו תופעות של החלפת מקומות עבודה, קושי להתרכז ועול כלכלי כבד על ההורה היחיד.⁶⁰

לדברי משרד המשפטים נפגעי עבירות המתה, מהווים פלח ייחודי של נפטרים, שכן הם נאלצים להתמודד עם אובדן של אדם קרוב ויקר בנסיבות טראומטיות ומטלטלות שאירעו כתוצאה מאירוע אלים ובאופן פתאומי. נוסף לכך הם זקוקים לסיוע משפטי עקב ההליך הפלילי וההליך האזרחי בגין העבירה שבוצעה.⁶¹

4.1 שירותי משרד הרווחה

שירותי משרד הרווחה נחלקים לכמה תחומים: מסירת הודעות מרות, סיוע כספי, טיפול רגשי-נפשי במרכזי הסיוע או בתחנות לייעוץ זוגי ומשפחתי ותמיכה וליווי.⁶²

4.1.1 מסירת הודעה מרה

הודעה מרה בדבר פטירה של קרוב מתאונה או מעבירת המתה ניתנת על ידי יחידת המשטרה הרלוונטית למקרה במשטרת ישראל עם עובדים סוציאליים כוננים מטעם המחלקה לשירותים חברתיים ברשות המקומית, וכוללת מתן מידע לבני המשפחה הנפגעת על אירוע המוות ועל נסיבותיו.⁶³ תפקידם של צוותי ההודעה למסור מידע רשמי ומהימן למשפחות אודות פטירת

⁵⁹ אגף בכיר משפחות, ילד ונוער בקהילה, מנהל שירותים חברתיים ואישיים, משרד הרווחה והביטחון החברתי, דו"ח פעילות, פרק הטיפול במשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה, 2025.

⁶⁰ ינון אהרוני, מנכ"ל, משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בדצמבר 2025.

⁶¹ משרד המשפטים, [סיוע לנפגעי המתה במסגרת תוכנית סנ"ה](#), 9 בדצמבר 2025.

⁶² ינון אהרוני, מנכ"ל, משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בדצמבר 2025.

⁶³ תע"ס 3.11, [סיוע למשפחות נפגעות אובדן פתאומי ושכול](#), 31 באוקטובר 2022.

יקיריהן ואודות אפשרויות הסיוע.⁶⁴ יצוין כי לפי משרד הרווחה הוא לא מוסר הודעות מרות במקרה של התאבדות כיון שהוא לא נדרש לכך בהחלטת הממשלה בנושא ואינו מתקצב לכך.

לפי נתוני משרד הרווחה, **בשנת 2024, נמסרו 274 הודעות מרות** בנסיבות פטירה של תאונות דרכים, כשני שלישי ממקרי הפטירה בנסיבות אלה (439 הרוגים⁶⁵). במקרים אחרים ההודעה נמסרת לבני משפחה הנמצאים בשטח, על ידי בית החולים או שההודעה נמסרת בטלפון. לא צוין באילו מקרים הודעה נמסרת בטלפון ולא על ידי הצוות הייעודי לכך. ב-21 מקרים הודעה על אותו נפטר נמסרה יותר מפעם אחת, למשל במקרים משפחות גרושות וכדומה.⁶⁶

לפי משרד הרווחה, **מתוך 299 מקרי רצח בשנת 2024, נמסרו שלוש הודעות בלבד**. מנתונים אלו עולה השאלה מדוע, למרות אחריות משרד הרווחה ומשטרת ישראל על נושא זה, לא נמסרות הודעות במקרים אלו.

4.1.2 סיוע כספי לנפגעי עבירות המתה

משפחת נפגע עבירת המתה זכאית לקבלת מענק חד פעמי לסיוע בהוצאות אבל ראשוניות. הסיוע הכספי המרבי למשפחת הנפטר הוא עד 5,000 ש"ח, לצורך החזר הוצאות אבל. מנהל תחום אובדן ושכול רשאי לאשר סיוע כספי בסכום גבוה מהסכום המרבי למשפחה, למשפחות שבהן יש יותר מבן משפחה אחד שנפטר בעקבות עבירת המתה.⁶⁸

אין בידי משרד הרווחה והביטחון החברתי נתונים על מספר האלמנים והאלמנות שקיבלו סיוע כספי למימון הוצאות אבל ראשוניות.

4.1.3 טיפול

משפחות שכולות יכולות לקבל טיפול בתחנות לטיפול זוגי ומשפחתי ברשות המקומית או במרכזי אובדן ושכול מרחביים (להלן מרכזי הסיוע). הבחירה במקום הטיפול נוגעת למספר גורמים ובהם: ביצוע הטיפול ברשות המקומית על מנת שתוכל להתבצע התאמה מיטבית מבחינה תרבותית, גיאוגרפית ושפתית;⁶⁹ קושי בקליטת מטופלים ברשות המקומית מסיבות שונות והפנייתם למרכזי הסיוע; פנייה יזומה של המשפחה למרכזי הסיוע; פנייה יזומה של מרכז הסיוע או הפניה על ידי אנשי מקצוע (ראו עוד על פעולות היישוג של המרכזים בהמשך).⁷⁰ אין

בשנת 2024 כ-8,300 בני משפחות שכולות קיבלו ליווי וטיפול בתחנות לטיפול זוגי ומשפחתי ברשות המקומית או במרכזי אובדן ושכול מרחביים

⁶⁴ ינון אהרוני, מנכ"ל, משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בדצמבר 2025.

⁶⁵ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תאונות דרכים עם נפגעים בשנת 2024 – נתונים סופיים, הודעה לעיתונות, 24 ביולי 2025.

⁶⁶ ינון אהרוני, מנכ"ל, משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בדצמבר 2025.

⁶⁷ לפי נתוני מרכז המחקר והמידע של הכנסת, באותה שנה תיעדה משטרת ישראל 282 נרצחים: רמי שורץ, ניתוח נתונים על אירועי רצח בישראל מתחילת שנת 2021 עד 10 במרץ 2022, מרכז מחקר מידע של הכנסת, 11 במאי 2025.

⁶⁸ תע"ס 3.11, סיוע למשפחות נפגעות אובדן פתאומי ושכול, 31 באוקטובר 2022.

⁶⁹ משרד והביטחון החברתי, טיפול זוגי ומשפחתי ברשות המקומית, 9 בדצמבר 2025.

⁷⁰ משרד והביטחון החברתי, סיוע בהתמודדות עם האובדן, 9 בדצמבר 2025.

בידינו מידע נוסף על הטיפול הניתן בתחנות לטיפול זוגי ומשפחתי. מידע על הטיפול הניתן במרכזי הסיוע מובא בהמשך.

לפי נתוני משרד הרווחה, **בשנת 2024 כ-7,000 איש שבני משפחתם נפטרו בתאונות דרכים, רצח והתאבדות, קיבלו ליווי ותמיכה במערך מרכזי הסיוע וכ-1,260 איש טופלו בתחנות לטיפול זוגי ומשפחתי ברשויות המקומיות.**⁷¹ בשנת 2023 טופלו כ-1,300 איש בתחנות לטיפול זוגי ומשפחתי.⁷² נתונים נוספים על הפונים למרכזי הסיוע יוצגו לאחר פירוט אודות השירותים הניתנים בהם.

4.1.3.1 שירותי מרכזי הסיוע

שירותי מרכזי הסיוע כוללים סיוע במימוש זכויות וליווי המשפחות, התאמת תכנית טיפול פרטנית, משפחתית וקבוצתית, מעקב אחר התקדמות התכנית הטיפולית וכן פעילות מקצועית רחבה יותר כגון עריכת ימי עיון ופעילות לאנשי המקצוע ובני משפחות. הזכאות לקבלת שירות במרכזי הסיוע מותנית בעמידה בתנאים הבאים:⁷³ נפגע המתגורר בישראל שבן משפחתו נפטר בישראל **בעקבות תאונת דרכים או עבירת המתה או התאבדות**, לא יאוחר מחמש שנים ממועד הפטירה.⁷⁴ הטיפול הפרטני ניתן למשך שנתיים ואמור להסתיים לא יאוחר משבע שנים ממועד הפטירה. הטיפול לבני המשפחה הגרעינית ניתן החל מגיל שלוש. טיפול קבוצתי ניתן לקבל ללא הגבלת זמן.⁷⁵

יישוג - משרד הרווחה מקבל מהמשטרה באופן שוטף רשימות של נפגעי תאונות דרכים ורצח. השמות מועברים למרכזי הסיוע שפונים באופן אקטיבי למשפחות ומציעים להם את שירותי מרכזי הסיוע. במקרה של אובדנות לא מועברות רשימות ומשפחות פונות עצמאית לקבל שירות. בנוסף, מרכזי הסיוע מקיימים מפגשים ברשויות לשם הגברת המודעות של אנשי מקצוע ברשויות שיכולים לסייע בהכוונת המשפחות לפניה למרכזים.⁷⁶

פריסה גיאוגרפית - מערך מרכזי הסיוע כולל שמונה מרכזי סיוע: כפר כנא, חיפה, חדרה וירושלים במחוזות חיפה וירושלים, טירה, תל אביב, אשקלון ובאר שבע. במרכזי הסיוע בכפר

⁷¹ ינון אהרוני, מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בנובמבר 2025.

⁷² אגף בכיר משפחות, ילד ונוער בקהילה, מנהל שירותים חברתיים ואישיים, משרד הרווחה והביטחון החברתי, דו"ח פעילות, פרק הטיפול במשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה, 2025.

⁷³ תע"ס 3.11, **סיוע למשפחות נפגעות אובדן פתאומי ושכול**, 31 באוקטובר 2022.

⁷⁴ במקרים מיוחדים ניתן לבקש זכאות לגבי סבא או סבתא, נכד או נכדה, אפוטרופוס, משפחת אומנה ובני משפחה החיים בישראל של אדם שנפטר בחוץ לארץ בעקבות תאונת דרכים או עבירות המתה או התאבדות ומרכז חייו בתקופה שלפני מותו היה בישראל.

⁷⁵ ינון אהרוני, מנכ"ל, משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בדצמבר 2025.

⁷⁶ שם.

כנא, טירה, ירושלים, תל אביב ובאר שבע (5 מתוך 8 מרכזי סיוע), מועסקות עובדות סוציאליות דוברות ערבית כשפת אם.⁷⁷

ביקוש והיצע לקבלת שירותים במרכזי הסיוע – לדברי משרד הרווחה, כיום אין מכסה שמגבילה את היקף הפניות שיטופלו במרכזי הסיוע ובמחלקות לשירותים חברתיים כך שכל משפחה שמביעה רצון לסיוע ועומדת בתנאי הסף יכולה לקבלו. עם זאת, השירות דורש הגדלה מתמדת של התקציב לאורך השנים. תקציב מרכזי הסיוע אינו מעוגן בחקיקה, מה שיוצר, לדברי המשרד, קושי ניכר במציאת מקורות תקציביים בכל שנה.⁷⁸

בסקר מקבלי שירות במרכזי סיוע בשנת 2024 שערך משרד הרווחה עולה כי כ-70% מהמשיבים ציינו כי במידה רבה ובמידה רבה מאוד הם הרגישו שהעו"ס המלווה מהווה כתובת לפניה בעת הצורך; כ-70% מהמשיבים ציינו כי הליווי סייע בהתמודדות עם האובדן במידה רבה ובמידה רבה מאוד; כ-60% ציינו כי הליווי סייע בקבלת מידע ומימוש זכויות במידה רבה ובמידה רבה מאוד; כ-64% ממקבלי השירות ציינו כי הטיפול סייע להם במידה רבה מאוד ובמידה רבה.⁷⁹

⁸⁰ נציג להלן נתוני משרד הרווחה הנוגעים לכלל מקבלי השירותים במרכזי הסיוע - מרכזי אובדן ושכול מרחביים, ובהם ילדים, אלמנים, הורים ובני משפחה נוספים:

כאמור, בשנת 2024 כ-7,000 איש קיבלו ליווי ותמיכה במערך מרכזי הסיוע:⁸⁰

- מתוכם **2,115 אנשים קיבלו סיוע אישי נוסף לליווי ולתמיכה**: כ-1,500 קיבלו טיפול פרטני, כ-220 קיבלו ליווי רוחני וכ-360 השתתפו בטיפול קבוצתי (ב-59 קבוצות).⁸¹
- מספר דומה של אנשים קיבלו ליווי ותמיכה בשנת 2023, מתוכם כ-1,230 קיבלו טיפול פרטני.⁸² כלומר **חלה עלייה של כ-20% במספר מקבלי הטיפול הפרטני בשנת 2024 ובשיעורם מכלל מקבלי הליווי והתמיכה.**
- מכלל מקבלי השירות בשנת 2024: 43% נשים, 29% גברים, 14% צעירים ובני נוער ו-14% ילדים.
- בשנת 2024 טופלו כ-780 משפחות חדשות ובהן כ-2,440 בני משפחה חדשים, כשליש מכלל המטופלים.

⁷⁷ ינון אהרוני, מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בנובמבר 2025.

⁷⁸ ינון אהרוני, מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בנובמבר 2025.

⁷⁹ אגף בכיר משפחות, ילד ונוער בקהילה, מנהל שירותים חברתיים ואישיים, משרד הרווחה והביטחון החברתי, דו"ח פעילות, פרק הטיפול במשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה, 2025.

⁸⁰ אגף בכיר משפחות, ילד ונוער בקהילה, מנהל שירותים חברתיים ואישיים, משרד הרווחה והביטחון החברתי, דו"ח פעילות, פרק הטיפול במשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה, 2025.

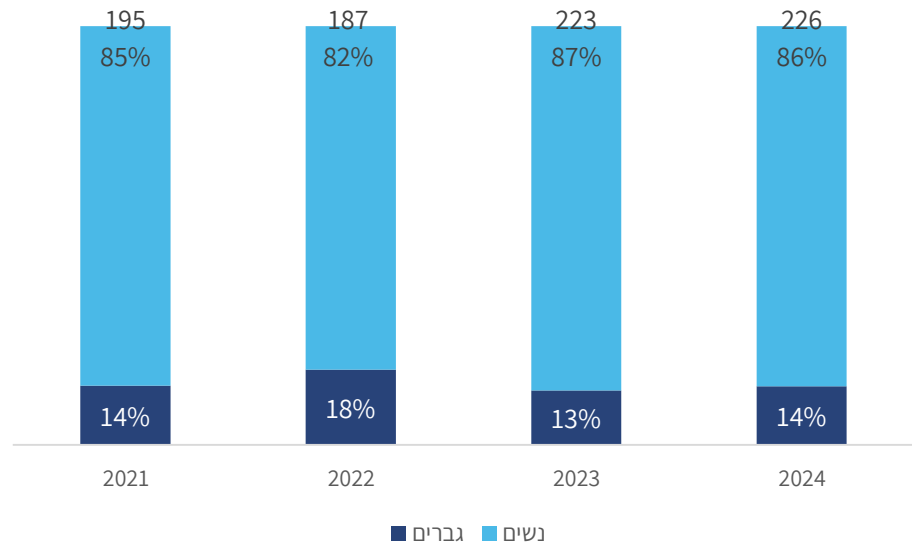
⁸¹ ינון אהרוני, מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 25 בנובמבר 2025.

⁸² אגף בכיר משפחות, ילד ונוער בקהילה, מנהל שירותים חברתיים ואישיים, משרד הרווחה והביטחון החברתי, דו"ח פעילות, פרק הטיפול במשפחות שכולות על רקע תאונות דרכים, התאבדות ועבירות המתה, 2025.

כעת נציג נתוני משרד הרווחה על **אלמנים** בלבד מסך מקבלי השירות במרכזי הסיוע ובהם מטופלים כאמור יתומים, אחים שכולים ובני משפחה נוספים. לדברי משרד הרווחה, בשל האפשרות המוגבלת לייצא נתונים מהימנים, הנתונים המובאים להלן מתייחסים לאלמנים ללא פילוח לאלמנים שהם הורים לקטינים.

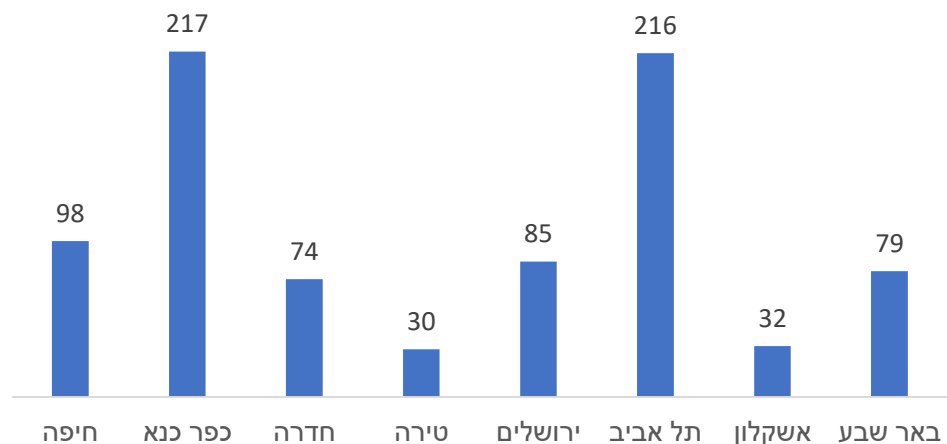
בשנת 2024 כ-220 אלמנים החלו לקבל טיפול. בכל ארבע השנים 2021-2024, 831 אלמנים ואלמנות קיבלו טיפול; כמו כן חלה עלייה קלה במספר מקבלי השירות. בממוצע בשנים 2022-2021, 191 איש החלו לקבל טיפול פרטני ובשנים 2023-2024, 224 איש החלו לקבל טיפול פרטני – עלייה של כ-20%. יותר מ-80% מהאלמנים ואלמנות מקבלי הטיפול הפרטני היו נשים.

תרשים 13: מספר האלמנים שהחלו לקבל טיפול במרכזי הסיוע לפי מגדר, 2021-2024

בתרשים להלן פילוח מקבלי טיפול בשנים אלו, לפי פריסה גיאוגרפית.

תרשים 14: אלמנים ואלמנות שטופלו במרכזי הסיוע בשנים 2021-2024, לפי יישוב

מהנתונים אפשר ללמוד שמבין מרכזי הסיוע, בכפר כנא ובתל אביב נרשם מספר המטופלים הגבוה ביותר - כ-25% מכלל המטופלים בכל אחד מהמרכזים. עוד עולה כי בטירה ובאשקלון נרשם המספר הנמוך ביותר של מטופלים - כ-4% בכל אחד מהמרכזים.

נציין שלא התקבלו נתונים על מטופלי מרכזי הסיוע בכל שנה בנפרד ולכן **קשה לדעת האם לאור העלייה במקרי רצח בחברה הערבית יש גם עלייה בפנייה לקבלת שירות במרכזי הסיוע**. לא קיבלנו נתונים אלה בפילוח לפי שנה ולכן לא ניתן לעמוד על שינויים שהתרחשו לאורך השנים.

4.2 סיוע משפטי לנפגעי המתה (תכנית סנ"ה)

כאמור **משרד המשפטים מספק סיוע משפטי** למשפחות נפגעי המתה. הסיוע ניתן **לפי חוק זכויות נפגעי עבירה** בלבד, וכולל סיוע בהליכים משפטיים הקשורים לעבירה שגרמה למות המנוח, במימוש זכויותיהם ועוד.⁸³

סיוע משפטי בהליך הפלילי, כולל בין היתר, הגשת הליכים משפטיים והסבר על השלבים השונים של ההליך (מעצר ימים, מעצר עד תום ההליכים וכדומה), ציון הזכויות המוקנות על פי דין כגון קבלת כתב האישום, הגשת "הצהרת נפגע" לבית המשפט וכדומה וכן ייצוג בהליך המשפטי כגון הבעת עמדה בעניין יציאה לחופשות של אסיר.⁸⁴

בהליך האזרחי, נכלל סיוע בהגשת תביעה אזרחית לפיצויים נגד הפוגע, סיוע בהליכים נלווים כגון סיוע מול משרד הפנים - שינוי מעמד אישי, קבלת סיוע כספי מהמוסד לביטוח לאומי, סיוע בהוצאת צו ירושה בר תוקף, סיוע מול הבנקים, סיוע במימוש ביטוחים ותגמולים שונים וכדומה.⁸⁵

בשנת 2025 טופלו 757 תיקים של משפחות נפגעי עבירת המתה שאינם קשורים למלחמה (לכל משפחה עשויים להיפתח מספר תיקים בתחומי סיוע שונים). מעל ל-95% מהתיקים שנפתחו הם תיקים חדשים - בכל שנה נפתחים ונסגרים תיקים במספר דומה. מחצית מהתיקים עוסקים בתחום הפלילי, כ-40% בתחום מיצוי זכויות וכ-7% בנושאים שונים כגון מעמד אישי ונזיקין.⁸⁶ אין בידי הסיוע המשפטי פילוח של הקרבה המשפחתית של מקבל הסיוע לנפטר ולכן אין נתונים על מספר האלמנים שקיבלו סיוע.⁸⁷

⁸³ משרד המשפטים, [סיוע לנפגעי המתה במסגרת תוכנית סנ"ה](#), 9 בדצמבר 2025.

⁸⁴ ש.ם.

⁸⁵ ש.ם.

⁸⁶ כולל כשרות משפטית, חובות, ייצוג הורים ועבירות מין.

⁸⁷ הדס גבריאלי-זני, עו"ד, ממונה ארצית נפגעי עבירות המתה וחרבות ברזל, משרד המשפטים, הנהלת הסיוע משפטי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 7 בינואר 2026.